

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА ДРУГИМ РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ (МАГІСТР)

на тему:

**«НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В
УКРАЇНІ»**

Виконала: студентка 6 курсу 635-мз групи
галузі знань:

28 Публічне управління та адміністрування
спеціальності:

281 Публічне управління та адміністрування
Палюта Катерина Андріївна

Керівник: доктор наук з державного управління,
професор
Андріяш Вікторія Іванівна

Рецензент: кандидат політичних наук, доцент
Бондар Ганна Леонідівна

м. Миколаїв – 2023 рік

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ1. ВИЗНАЧЕННЯ ТА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ.....	8
1.1. Теоретичні підходи щодо поняття та змісту молодіжної політики.....	8
1.2. Актуальні проблеми теоретичного дослідження молодіжної політики на сучасному етапі	18
РОЗДІЛ2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ.....	27
2.1.Світовий досвід підтримки на законодавчому рівні молодіжної політики	27
2.2.Стан та перспективи розвитку національного законодавства в сфері молодіжної політики.....	36
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО- ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ.....	43
3.1. Основні напрями оптимізації молодіжної політики в Україні	43
3.2. Шляхи вдосконалення нормативно-правового регулювання молодіжної політики.....	54
ВИСНОВКИ	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77
ДОДАТКИ.....	85

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ЗМІ – засоби масової інформації

ЄС – Європейський Союз

ООН – Організація Об'єднаних Націй

СНД – Співдружність Незалежних Держав

МКДО – Молодіжні Консультативно-Дорадчі Органи

УАМР – Громадська організація «Українська асоціація молодіжних рад»

ВСТУП

Актуальність дослідження. Молодіжна політика України є однією з головних галузей розвитку держави. Наративами молодіжної політики є надання молодим людям можливостей і практичного досвіду, необхідних для успішної інтеграції в суспільство і функціонування в якості активних і відповідальних членів соціуму, що креслено Радою Європи. Молодіжна політика України працює на основі позитивного досвіду країн Європи, які у свою чергу впроваджують публічну політику через міжнародні організації. Нормативно-правові документи міжнародних організацій аналізують, узагальнюють та розповсюджують кращі практики провадження молодіжної роботи, що в себе включають: основні підходи, принципи та напрями роботи з молоддю; законодавчі документи публічної політики молодіжної сфери; різноманітні інструменти залучення молоді до формування та реалізації молодіжної політики. Україна у своїй роботі з молоддю використовує нормативно-правові документи Організації Об'єднаних Націй, Європейського Союзу та Ради Європи. У свою чергу ООН та Рада Європи регламентують засади формування та розвитку нормативно-правової бази молодіжної політики України, враховуючи основні напрями, потреби та проблематику молодіжної сфери.

Актуальність дослідження вибраної теми полягає в зацікавленість розвитку молодіжної політики на рівні громади та області. Адже робота публічного службовця молодіжної сфери є важливим компонентом розвитку молодіжної політики в Україні. Враховуючи участь молоді в процесах демократії та прийнятті рішень на місцевих рівнях важливо забезпечити доступність молоді до знань у сфері молодіжної політики через нормативно-правову базу. Крім того актуальність проблем формування та реалізації державної молодіжної політики пов'язана і з визначенням пріоритетних напрямів та нових критеріїв її ефективності, які б відповідали сучасним

вимогам. Головним завданням держави має стати створення сприятливої соціально-економічної та духовно-моральної бази для використання енергії молоді в житті країни та механізмів її підтримки, соціальних ініціатив, допомога молодим людям у визначенні та реалізації своїх інтересів, потреб, життєвих перспектив шляхом продуманої, науково обґрунтованої молодіжної політики.

Наукові публікації щодо проблем формування та стану молодіжної політики переважно носять нормативно-правовий характер. До цих пір у науковому плані дана тема була предметом спеціального дослідження, хоча є ряд робіт, що стосуються окремих проблем молодіжної політики. зокрема, над актуалізацією нормативно-правової бази для публічних службовців пропрацьовували у 2021 році Євгеній Бородин, Владислав Яцук та Ольга Резніченко видавши інструменти публічного управління у молодіжній сфері. Проте у зв'язку зі стрімким розвитком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України законодавча база молодіжної політики оновлюється та потребує додаткового дослідження.

Незважаючи на накопичений досвід та прийняття нормативно-правових актів, що регулюють реалізацію молодіжної політики на державному, регіональному та місцевому рівнях, зберігається значна невизначеність самого поняття «молодіжна політика», що актуалізує необхідність проведення теоретико-методологічних досліджень у цій галузі.

Нормативну базу роботи становлять Конституція і закони України, міжнародно-правові документи, нормативно-правові акти Президента України, Кабінету Міністрів України та відомчі нормативні акти, що регламентують питання молодіжної політики в Україні. Емпіричну базу дослідження становлять статистичні й аналітичні матеріали регламентації нормативно-правових питань в сфері молодіжної політики в Україні.

Об'єктом дослідження – є молодіжна політика в Україні.

Предметом дослідження – є нормативно-правова база молодіжної політики.

Метою дослідження – є вивчення нормативно-правової бази молодіжної політики України через сучасні міжнародні підходи до публічної політики у молодіжній сфері.

Мета дослідження передбачає виконання певних **завдань**:

- визначення теоретичних підходів щодо поняття змісту молодіжної політики;
- вивчення актуальних проблем молодіжної політики на сучасному етапі;
- дослідження світового досвіду підтримки на законодавчому рівні молодіжної політики;
- аналіз стану та перспектив розвитку національного законодавства в сфері молодіжної політики.

Методологія дослідження. Для вирішення завдань використовувались спеціальні та загальнонаукові методи: синтез, аналітика – для виконання деталей предмета дослідження; узагальнення – виявлення теоретичних та методологічних основ реалізації механізмів молодіжної політики; порівняння та систематизація – вивчення нормативно-правової допомоги щодо реалізації молодіжної політики; системність – демонстрація концептуальних основ молодіжної політики; логічний, діалектичний, узагальнений, комплексний та систематизований підходи – вдосконалення апарату концептуального дослідження; статистичний аналіз, порівняння та узагальнення – при вивченні особливостей запровадження механізмів молодіжної політики; моделювання – регіони, що розвиваються, для вдосконалення механізмів молодіжної політики.

Наукова новизна визначається тим, що здійснено комплексне дослідження нормативно-правової бази молодіжної політики в Україні, в ході якого було встановлено, що молодіжна політика – це багаторівнева соціальна взаємодія молоді з політичними та громадськими суб'єктами у зв'язку з реалізацією специфічних інтересів молоді; взаємодія залежить від форм та способів виявлення та представлення інтересів молоді у громадській

політиці; молодіжна політика охоплює широкий спектр дій щодо молоді та цілеспрямовану політичну участь самої молоді у реалізації її інтересів; зміна характеру політичної участі молоді, розвиток ініціативних форм взаємодії молодіжних організаційних структур з інститутами, концентрація ресурсів на вузлових проблемах посилять вплив молоді у громадській політиці; включеність молоді у розробку та реалізацію молодіжної політики, особливо в умовах регіону, є критерієм соціальної інтеграції молоді.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використати результати проведеного аналізу представниками державних органів влади, які задіяні в сфері соціального захисту внаслідок відсутності необхідної інформації або браку необхідного досвіду здійснення регулювання соціальних послуг. Отримані положення та висновки, визначення ряду актуальних понять й практичні рекомендації можуть виявитися корисними для організацій, установ, об'єднань, державних органів влади, що займаються питаннями надання соціальних послуг споживачам.

Результати дослідження можуть бути використані у навчальному процесі при підготовці курсів та спецкурсів з проблем молодіжної політики в Україні, зокрема, при підготовці курсів «Соціальна політика», «Публічне управління», «Публічна політика» тощо.

Апробація результатів дослідження. Матеріали магістерської роботи стали підґрунтям для написання тез доповідей на конференцію «Могилянські читання-2023: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти» на тему «Теоретичні підходи щодо поняття та змісту молодіжної політики».

Структура роботи. Магістерська робота складається з переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів з підпунктами, висновку, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ВИЗНАЧЕННЯ ТА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

1.1. Теоретичні підходи щодо поняття та змісту молодіжної політики

Вивчення молоді та молодіжної політики має давню традицію. Протягом розвитку людського суспільства була закладена теоретична основа, яка в деякій мірі вплинула на вітчизняну практику, яку простежимо далі. У різних епохах мислителями були вироблені різні підходи під час роботи з молоддю. Ще за часів давньогрецького полісу класики Політична думка Платона і Аристотеля говорили про необхідність патріотичного виховання майбутнього покоління. Вони запропонували свої шляхи навчання та залучення молодого покоління до активного способу життя, тим самим заклали теоретичну основу у реалізації молодіжної політики. Невипадково, у грецьких полісах проходили бурхливі дискусії між філософами про те, ким є молодь, що вона уявляє, яке її значення в політичного життя Аристотель зазначав, що «чи хтось сумніватиметься у цьому, що законодавець має поставитися з винятковою увагою до виховання молоді, оскільки у тих державах, де цього немає, і самий державний устрій зазнає збитків» [4].

Надалі це становище стане необхідним елементом державної політики при спілкування з молодим поколінням. Молодь почнуть розглядати з різних концепцій, а саме, що існують різні верстви молоді, серед яких є т.зв. «золота» молодь, яка має більші можливості, ніж інші. Ця нерівність певною мірою сковувала дії не привілейованої молоді, оскільки вони були обмежені в права та ресурси. Як результат, у разі суспільних конфліктів, вони стають чинною силою дестабілізації політичної обстановки. Це положення буде

взято на замітку правлячими класами, оскільки в їх інтереси у підтримці стабільної політичної системи. За цією тематикою правильна позиція Платона, що «торкається самих правителів та його оточення, то молодь вони розпещена, лінива тілом і духом і слабка; у її немає витримки ні в стражданнях, ні в задоволеннях, і взагалі вона бездіяльна» [4]. Мислитель вже тоді констатував дане явище, негласно підтримуючи класовий підхід у вивченні молоді, об'єктивно показавши умови існування різних верств молоді. Проте сам процес виявився суперечливим, але переважно безпосередньо вплинув на соціально-економічне, політичне становище молоді. Згодом суспільно-політичні діячі інших епох зроблять свій внесок у розумінні теоретико-методологічної основи дослідження молоді та молодіжної політики.

В епоху середньовіччя релігійними мислителями здебільшого робився акцент на катехизацію. Панування релігії та верховенство церковних доктринерів у політиці призвели до того, що деякі з них розглядають теоретичні питання: сутність буття молоді та їхня участь у суспільно-політичному житті. Свого часу Н. Кузанський був одним із тих релігійних діячів, хто розглядав цей аспект з позиції духовності: «у молодих ще немає світла досвіду, і слід, ніби ведучи їх за руку, залучати їх до виявлення невидимого, щоб вони поступово піднімалися до все більш невідомого» [8]. Свого роду подібні поставлені завдання виховання створили єдину церковну лінію у формуванні суспільного знання про образ життя молодої людини.

У XVI-XVIII ст. з розвитком ринкових відносин виникають нові парадигми у політичній соціалізації молоді. У цей період формуються приватновласницькі відносини, зароджуються демократичні буржуазні цінності (свобода слова, зборів та інше). Хотілося б виділити наступних мислителів, які опікувалися проблемами соціально-політичного становища молоді: К. Гельвеція, П. Гольбаха, Д. Дідро, Дж. Локка та інших [9]. Наприклад, К. Гельвецій у своїх теоретичних міркуваннях дійшов висновку, що найбільших успіхів у вихованні молоді досягли ті давні народи, які

відмовилися від катехізації, «настільки тривала перевага, – пише автор, давніх у моралі, політиці та законодавстві має вважатися результатом їхнього виховання. Виховання молоді доручали тоді не схоластам, а філософам» [9]. Мислитель у значною мірою правий, не боячись переслідування з боку церкви, він об'єктивно зміг поставити під сумнів релігійні методи виховання молоді середньовічної доби. Його можна вважати одним із перших мислителів, хто вважається поборником захисту прав молодих людей. Він, мабуть, констатував, якщо не залучати молодь до активного життя, державний устрій поступово зживе себе зсередини. Ця епоха дозволила сформулювати різні суспільні теорії, принципи «рівноправності» всіх перед законом, прийняти декларації, які визначають подальший вектор становище молоді у суспільно-політичному житті. Однак Дані теорії не повною мірою будуть втілені на практиці.

Подібна проблема не вирішилася у XIX-XX ст. Проте методологія вивчення молоді та молодіжної політики зазнає суттєвих змін (ідеологічний напрям). Теоретично соціалізації молодих людей у політичне життя визнавалася необхідністю. Молодь розглядають як одного із суб'єктів політичного життя, але на практично вони залишаються обмежені у діях.

У XXI столітті молодіжна політика має велике значення для кожної країни. Наразі парадигма та вектор розвитку регіонів і навіть усієї країни постійно змінюється, а тому неодноразово підтверджено, що все починається з молоді як одного з головних суб'єктів соціально-економічної політики держави. Молодь є важливою частиною сучасного суспільства, носіями інтелектуального потенціалу країни та визначальними факторами соціально-економічного прогресу, тому сьогодні перед місцевою та державною владою стоїть завдання зупинити відтік людей віком від 14 до 35 років в інші країни світу та створення належних умов для використання молодими людьми своїх компетенцій, які вони набули на території України. Реалізація цього процесу повинна починатися насамперед із впровадження ефективної молодіжної політики на державному рівні, метою якої буде формування та стимулювання

подальшого розвитку молодіжного бізнесу, а також врахування нестандартних поглядів навколишнього світу та уподобань молоді (рис. 1.1).

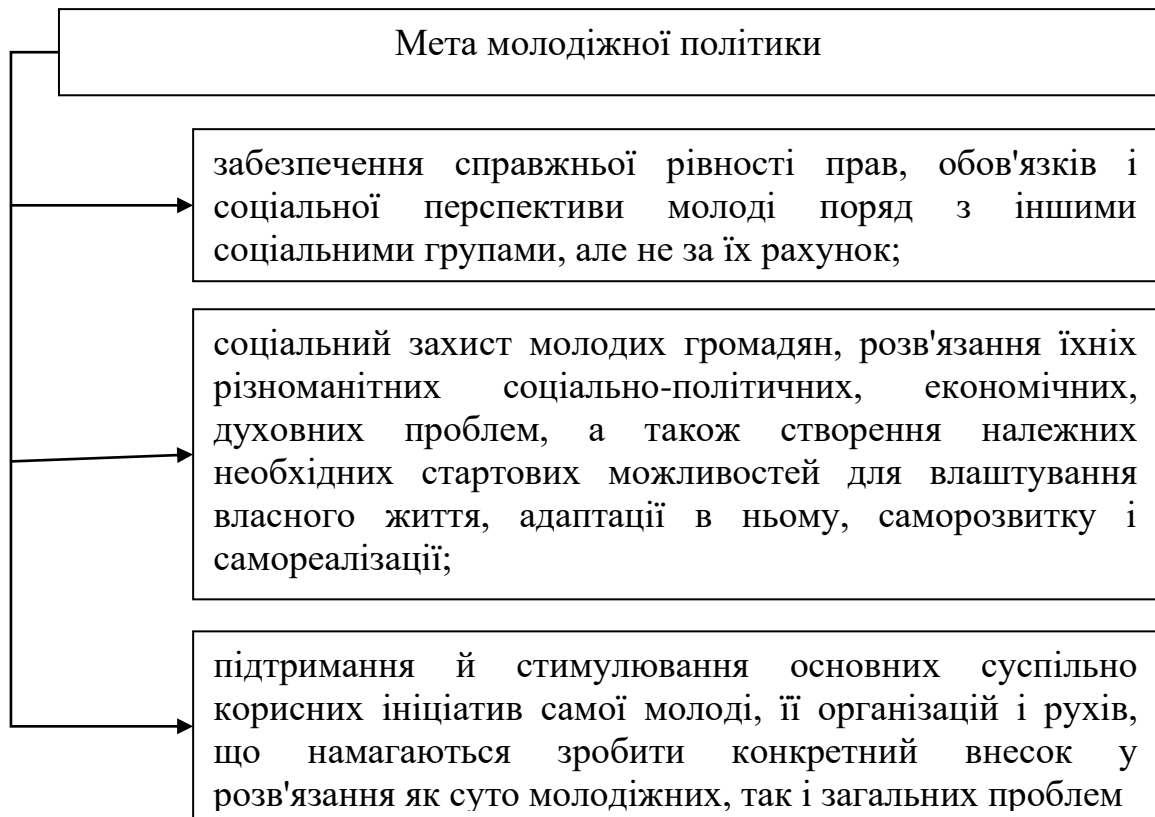

Рис. 1.1. Мета молодіжної політики

За часів незалежності Україна почала рухатися в цьому напрямку, але на цьому шляху є низка перешкод, які гальмують цей процес системного поступального розвитку, що призводить до постійного перегляду основних підпунктів молодіжної політики. умови, за яких він має бути ефективно реалізований.

Молодіжна політика – «одна зі сфер публічної політики, що стосується забезпечення умов і можливостей для молодого населення країни» [28]. Загальна мета молодіжної політики – це «створення умов для навчання, розвитку, можливостей та нового досвіду, які дозволяють молоді здобути необхідні знання, уміння й компетентності, щоб бути активними громадянами/ громадянками, включеними в суспільні процеси як на громадському рівні, так і на ринку праці» [19]. Молодіжна політика зазвичай

спирається на відповідний стратегічний документ, на основі якого розробляють національні програми у сфері молоді. Важливо, щоб молодіжна політика ґрунтувалася на реальних потребах молоді, зважала на ситуацію й бачення розвитку та формувалася з урахуванням думки молоді. Як і кожна сфера політики, молодіжна політика має передбачати етапи формування, упровадження та оцінки.

Молодіжна політика – це «система заходів, які розробляються та впроваджуються з метою підтримки та розвитку молодіжного середовища, задоволення потреб молоді в освіті, зайнятості, культурі, спорті, забезпечення їхньої безпеки та здоров'я, а також створення умов для їхньої активної участі в суспільному житті» [19].

Молодіжна політика охоплює широкий спектр сфер, таких як освіта, зайнятість, культура, спорт, охорона здоров'я, житлове питання та інші. Вона також має на меті захист прав та інтересів молоді, сприяння їхній соціальній та економічній інтеграції в суспільство, а також формування позитивних цінностей та моральних якостей у молоді.

Молодіжна політика є «важливим елементом соціальної політики держави, оскільки молодь є найбільш динамічною та перспективною часткою населення. Розвиток молодіжної політики сприяє не тільки соціальному розвитку молоді, але й забезпечує стабільність та розвиток держави в цілому» [9].

Тобто, можна зазначити що молодіжна політика є «невід'ємною частиною формування загальної державної політики, її розвитку та фундації на світовій арені» [9].

Щодо теоретичних підходів до визначення поняття та змісту молодіжної політики, їх існує декілька:

1. Соціально-економічний підхід. Згідно з цим підходом, молодіжна політика має на меті забезпечення ефективної соціально-економічної інтеграції молоді в суспільство, підвищення їхньої зайнятості та стабільності

на ринку праці, сприяння підвищенню освітнього рівня та професійного розвитку молоді.

2. Соціально-психологічний підхід. За цим підходом, молодіжна політика спрямована на формування позитивних цінностей та моральних якостей у молоді, сприяння їхньому психологічному розвитку та самореалізації, забезпечення їхньої соціальної адаптації та відчуття підтримки соціуму.

3. Культурологічний підхід. Згідно з цим підходом, молодіжна політика має на меті забезпечення розвитку культурного середовища для молоді, сприяння їхньому культурному розвитку та творчому самовираженню, підтримка та просування молодіжних культурних ініціатив.

4. Політичний підхід. За цим підходом, молодіжна політика спрямована на залучення молоді до участі в політичному житті країни, формування їхніх громадянських прав та обов'язків, сприяння розвитку політичної культури серед молоді. Отже, існують різні підходи щодо молодіжної політики (табл. 1.1). Прийнято виділяти такі види молодіжної політики:

- 1) державну;
- 2) громадську;
- 3) конфесійну (на думку автора, даний вид спірний).

Дослідник А. Зеленін під молодіжною політикою розуміє «соціальну підтримку з боку органів державної влади слабких верств» [54]. У цьому контексті підкреслюється соціальний аспект, коли держава виступає гарантом прав та захисником обділених верств населення. Вказана позиція представлена вченим О. Коряковцевим: «світова історія переконує, що в умовах зміни суспільної системи особливе значення завжди набуває питання про роль молоді та її громадянськості. Держава у цьому відношенні виконує значну функцію, а державна молодіжна політика надає стимулюючий та спрямовуючий вплив» [54].

Участь молоді у політиці безпосередньо перетинається з інтересами держави, внаслідок чого дана проблема залишається актуальною на стадії

розвитку людського суспільства. Органи влади свого роду посередники у молодіжній політиці, а молодь безпосередньо суб'єкт та об'єкт впливу.

Таблиця 1.1

Трактування сутності поняття «молодіжна політика»

Автор	Визначення поняття
В. Криворученко	Перелік ідей, теоретичних положень про роль і місце молоді, а також заходи практичної діяльності держави, громадських організацій та інших соціально-економічних інституцій щодо реалізації ідей, принципів, завдань задля формування й розвитку молоді [13].
М. Головатий	Специфічний і пріоритетний напрям діяльності державних органів влади, який спрямований на створення умов і соціальних гарантій для соціального становлення та розвитку молоді, їх самореалізації як в особистих, так і в суспільних інтересах [13].
Н. Корпач, І. Сидорук	Політика, що спрямована на вирішення питань виховання, освіти, праці, побуту, відпочинку, духовного та фізичного розвитку молоді з подальшою їх реалізацією у певному виді діяльності [13].
Декларація про загальні засади державної молодіжної політики в Україні	Системна діяльність усіх гілок влади у відносинах з особистістю, молоддю, молодіжним рухом, що ставить перед собою мету створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов, гарантій для самовизначення, інтелектуального, морального, фізрозвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу у власних інтересах, а також в інтересах країни [29].
В. Головенько	Діяльність держави, її інституцій, направлена на молодь, на підростаюче покоління, це наявність законодавчо закріплених ідей щодо місця і ролі молоді у розвитку суспільства, а також системи різних державних заходів, що сприяють реалізації цих ідей [64].
В. Барабаш	Діяльність держави, спрямована на молодь, на підростаюче покоління, це наявність законодавчо закріплених ідей стосовно місця і ролі молоді у поступальному розвитку суспільства, а також системи різноманітних державних заходів, що сприяють реалізації цих ідей [30].
Т. Стукан	Вид діяльності держави та інших її формальних та неформальних інституцій, які об'єднують та спрямовують зусилля на створення соціально-економічних, фінансових, громадських умов та гарантій, у яких молодь може себе самореалізувати в соціумі, отримуючи бажаний ефект [13].

Дослідник І. Іллінський молодіжну політику визначає через політико-філософський аспект, а саме як «систему ідей, поглядів з приводу молоді та її ролі у суспільному розвитку, а також практичних дій різних структур громадянського суспільства, спрямованих на втілення цих ідей та поглядів у життя з метою досягнення суспільних перспектив, схвалюваних більшістю народу» [30]. Автор хоче цим показати, що молодіжна політика значною мірою незалежно від впливу держави має реалізовуватися через громадянське суспільство та громадські інститути.

Багатосуб'єктність у молодіжній політиці дозволяє відмежуватися від полярності, створюючи нові вектори розвитку політичного життя. Група вчених П. Меркулов, А. Єлісеєв, Д. Аронов вважають, що більшість досліджень з державної молодіжної політики розглянуто з позитивного боку [20]. Вони ж пропонують вирізняти й негативні сторони державної політики. Необхідно ввести у науковий обіг таке поняття як «негативна молодіжна політика, тобто комплекс нормативно-правових актів та діяльність органів держуправління, які забороняють (демотивують) певний кваліфікований державою як негативний для соціуму тип соціалізації молоді» [25].

Погодимось з їхньою позицією, по-перше, вона показує негативні сторони державної молодіжної політики, що безпосередньо позначається на соціально-політичному становищі молоді; по-друге, ця термінологія доповнює сутність визначення молодіжної політики з іншого боку. Або як чітко зазначає В. Буренко, що ці групи молоді «у своїй масі не відчують підтримки з боку держави», отже державна молодіжна політика обходить їхньою стороною, коли держава просто не в змозі вирішити їхні проблеми або ж не приділяє їм належного уваги [21].

Наступний третій вид молодіжної політики представлено авторами Є. Добренькова, С. Єлішевим: «конфесійна молодіжна політика, є молодіжною суспільною політикою різних типів релігійних організацій та об'єднань – як традиційних конфесій, так і та новоутворень». Ця концепція близька до конфесій, особливо тоді, коли їхня діяльність у політичному житті

розцінюється з суб'єктної сторони. Автор вважає, що подібна практика була в епоху Середньовіччя лише частково виправдала себе з позитивного боку. Необхідно говорити про те, що ця тенденція посилюватиметься в тій політичній системі, де значення духовних організацій зростатиме або коли політична еліта використовує цей механізм у утриманні політичної влади.

Говорячи про молодіжну політику, необхідно умовно виділити такі напрямки її реалізації:

- законодавство та нормативно-правові документи;
- діяльність окремих суб'єктів: молоді, молодіжних структур, політичних партій, інститутів державної влади, релігійних організацій тощо;
- взаємодія молоді та молодіжних структур з державними та громадськими інститутами влади [55] (рис. 1.2).

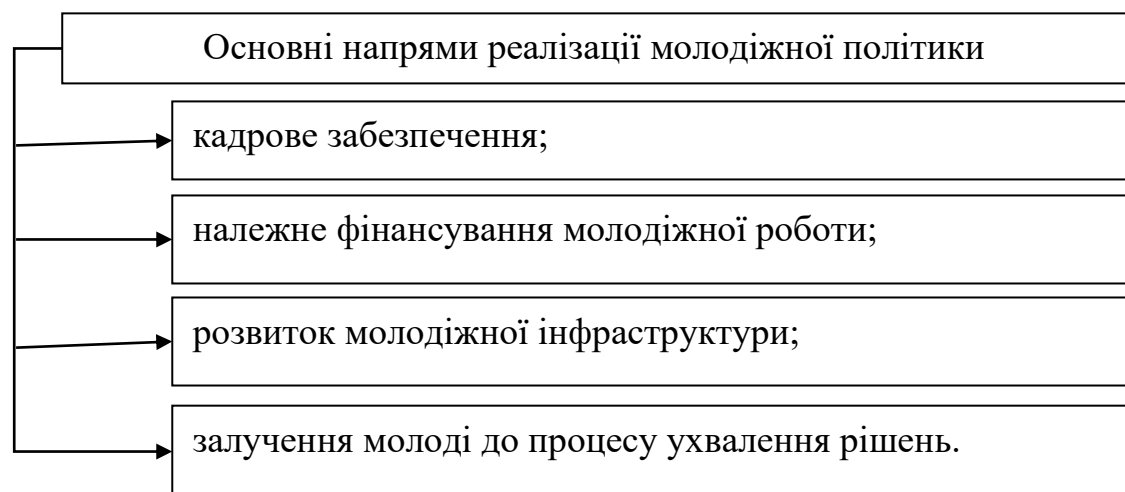

Рис. 1.2. Основні напрями реалізації молодіжної політики

Молодіжна політика передбачає широкий спектр можливостей для молоді, свого роду є майданчиком взаємодії молоді з іншими суб'єктами політики. Не випадково, у багатьох європейських країнах протягом кількох десятків років приймаються відповідні закони, які визначають вектор розвитку молодіжної політики. Створювані майданчики допомагають молодим особам виявляти свою активність у політичних починаннях, що говорить про розвиненість політичної системи.

Водночас варто визнати, що вплив молоді на реальну політику насправді виходячи з різних епох був незначним, де практика не виняток, а сучасні умови підтверджують вищесказане. Не випадково розроблена концепція молодіжної політики дозволяє контролювати органам влади сферу політичного життя в підтримці щодо стійкої політичної системи, яка потрібна правлячому класу в утриманні легітимної влади. Подібна ситуація складалася у всіх історичних періодах, коли правляча еліта лобіювала свої інтереси у політичному житті. Розглядаючи категорію молодих людей як об'єкт впливу, а не суб'єкта політики. Тому пропоновані політичними мислителями ідеї повинні докорінно змінити умови розвитку молодіжної політики, коли молодь, яка володіє необхідним потенціалом, зможе реалізовувати себе в політичній практиці. виходячи з умов політичної реальності [4].

Таким чином, залежно від підходу, який використовується, зміст молодіжної політики може включати в себе різні сфери, такі як соціальна, економічна, психологічна, культурна та політична. Забезпечення успішного виконання молодіжної політики вимагає врахування всіх цих аспектів та налагодження співпраці між різними галузями влади, громадськими організаціями та молодіжними ініціативами. Молодіжна політика є важливою складовою соціальної політики країни, яка сприяє розвитку молоді та підвищенню їхнього соціально-економічного стану, забезпеченню їхньої соціальної адаптації та активної участі у суспільному житті. Молодіжна політика, на сьогодні, включає в себе цілу низку різноманітних елементів і має складну структуру. Для реалізації вказаної політики передбачається необхідність створення спеціальних органів чи інших структур та фінансування. Молодіжна політика повинна бути розрахована на всю молодь і на її активну участь у громадському житті. Одночасно вона має і свої особливості:

- організаційну роль молодіжних організацій;
- їх керівні органи щодо здійснення молодіжної політики;

- управлінсько-виконавчу структура для її реалізації;
- систему фінансування та роль її суб'єктів у розподілі коштів і здійснення контролю за цим процесом.

1.2. Актуальні проблеми теоретичного дослідження молодіжної політики на сучасному етапі

Суперечливий характер реформування соціально-політичних та економічних інститутів сучасного суспільства та держави привів до трансформації вітчизняного суспільства, посилив соціальну нерівність, у тому числі й в молодіжному середовищі. Реформування зазнали система освіти, модернізувалися інститути сім'ї, армії, ЗМІ тощо. Змінилися роль і вплив традиційних духовно-моральних цінностей, що суттєво вплинуло на молоде покоління. У соціальній сфері особливістю перехідного періоду стала кардинальна зміна ролі держави, яка перестала виконувати стабілізуючу функцію в суспільстві. Молодь як громадська група, має певний ступінь автономності, чітко відокремлюються в соціальній структурі різних товариств на основі низки ознак:

по-перше, вікові рамки визначають особливість становища молоді (статусу) у соціальній структурі суспільства;

по-друге, соціально-психологічні властивості властиві молоді [4].

Слід зазначити, що формування і, особливо, самоідентифікація державної молодіжної політики в Україні за останні роки здійснювалися в тісному взаємозв'язку з «еволюцією» самої молоді. У цьому вирішальне значення зіграло кілька причин:

- наростання соціальних проблем серед молодого покоління;
- вертикальна і горизонтальна диференціація молоді, її маргіналізація [14].

У цих умовах державна молодіжна політика з неминучістю набула характеру соціальної політики. У сучасних умовах доцільно розглядати молоде покоління як об'єкт, що потребує всебічної допомоги з боку суспільства та держави. У той самий час молодь є інноваційним потенціалом, що розвивається в силу суспільства, що дозволяє характеризувати її як суб'єкт, покликаний зайняти відповідне становище у суспільстві. За таких умов актуалізується питання про формування державної політики щодо молодого покоління.

На сучасному етапі, теоретичне дослідження молодіжної політики стикається з декількома актуальними проблемами, серед яких можна виділити наступні:

– Відсутність чіткого визначення поняття «молодіжна політика». Як було зазначено раніше, існує кілька теоретичних підходів до визначення цього поняття, але вони не завжди є чіткими та конкретними. Це може ускладнювати розробку та реалізацію конкретних стратегій та програм для молоді.

– Проблема забезпечення координації міжрівневих заходів. Молодіжна політика залежить від дії різних рівнів влади (муніципальний, регіональний, державний), і у багатьох випадках немає ефективної координації між ними. Це може призводити до дублювання зусиль, витрат та неефективного використання ресурсів.

– Проблема залучення молоді до процесу розробки та реалізації молодіжної політики. Молодь повинна бути активною учасницею у процесі прийняття рішень, які стосуються її життя та майбутнього. Проте, не завжди вдається залучити молодь до цих процесів, що може призводити до неврахування її потреб та інтересів у розробці молодіжної політики.

– Проблема ефективності та результативності молодіжної політики. Незважаючи на те, що було розроблено чимало програм та стратегій для молоді, не завжди можна говорити про їхню ефективність та результативність [24].

Процес формування та реалізації молодіжної політики в нових вітчизняних умовах передбачає пошук відповідей на питання про те, як визначити її цілі та завдання, яким має бути зміст, яка система факторів, що впливають на цей процес, хто та як її виробляє, планує, здійснює, контролює, які технології можуть бути найбільш оптимальними та ефективними тощо. В основі формування та реалізації молодіжної політики лежать об'єктивні та суб'єктивні чинники. Об'єктивним чинником молодіжної політики виступає суспільна потреба у ній, що виражає необхідність вирішення цілої низки протиріч у суспільному розвитку.

В умовах вітчизняного суспільства, що трансформується ця потреба пов'язана перш за все з значними порушеннями (у деяких моментах – руйнуванням) у функціонуванні традиційних інститутів соціалізації молодих поколінь – сім'ї, освіти, співтовариства однолітків та ін. Вивчення об'єктивних чинників молодіжної політики вимагає віднести до них потреби та інтереси самої молоді.

Дослідження з молодіжної проблематики останнього часу – моніторинги щодо загальної вибірки та регіональні дослідження – дають строкату картину потреб, інтересів, очікувань молоді. Вони свідчать про те, що у молодіжній середовищі помітним явищем стало соціальне розшарування насамперед з економічного ознакою. На даний момент диференційна ознака накладається диференціація вікова, регіональна, субкультурна та ін. Різноманітні потреби та інтереси молоді виявляють її реальне соціально-економічний стан. Значній частині сучасної молоді властивий політичний нігілізм, індиферентність. Явне відчуження, жорстке відокремлення молоді від політичного життя суспільства не можуть не заважати нормальному соціальному життю, що актуалізує проблему «молодь та влада».

Для сучасної молоді, на відміну інших соціальних груп, характерна розмитість основних життєвих принципів, орієнтирів, цілей. Це веде до того, що молодь нічого не заперечує, нічому не протистоїть. Виявлена безмежна

толерантність, толерантність молоді в галузі духовно-моральних цінностей, споживче ставлення до них, небажання, неготовність сказати «ні» чого б там не було не можуть не викликати побоювання.

Отже, державна молодіжна політика – це внутрішня політика держави щодо врегулювання взаємовідносин молоді та основних інститутів держави. Основним стратегічним завданням молодіжної політики є формування життєздатного підростаючого покоління, оскільки молодь – найважливіший об'єкт національно-державних інтересів, один із головних чинників розвитку держави [9].

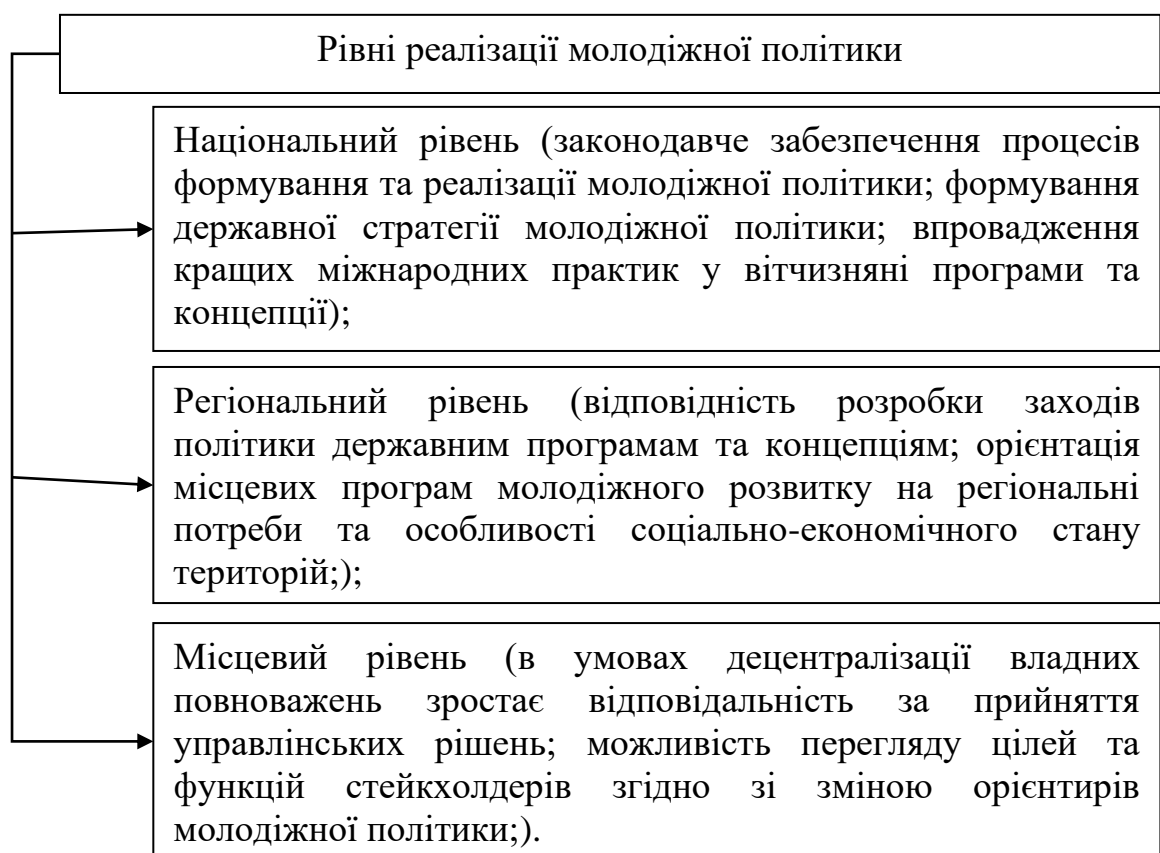

Рис. 1.3. Рівні реалізації молодіжної політики

Молодіжна політика здійснюється на трьох рівнях: державному (загальнонаціональному), регіональному (муніципальному, районному), а також на рівні недержавних громадських та молодіжних організацій, партій та фондів (рис. 1.3) [14].

Громадська молодіжна політика – повинна надавати певний баланс, бути в певному сенсі альтернативою тій політиці, яку проводить держава.

Існує кілька моделей молодіжної політики (табл. 1.2). Вітчизняні дослідники виділяють три основні моделі молодіжної політики:

- партійно-політичну;
- соціально-демократичну;
- ліберальну.

Таблиця 1.2

**Характерні ознаки та особливості європейських моделей
молодіжної політики**

Модель молодіжної політики	Характерні ознаки	Цільові групи	Основні цілі
модель скандинавських країн	універсальна	молодь до 25 років	участь молоді в житті суспільства, досягнення автономності та незалежності молоді
модель Великобританії	громадська	конкретно встановлені групи молоді з особливими потребами	профілактика соціальних проблем молоді
модель країн Центральної Європи	протекціоністська	соціальні групи молоді, які потребують захисту, підтримки та стимулювання	участь молоді в політичному житті, профілактика соціальних проблем
модель країн Середземного моря	централізована	особливі групи молоді	залучення молоді до участі в громадських організаціях

Відповідно до звіту італійського дослідного інституту IARD, наявні європейські моделі молодіжної політики можуть бути розділеними на

відповідні чотири категорії, зважаючи на від режим впровадження такої політики:

- універсалістську, що охоплює всю без виключення молодь, притаманної для скандинавських країн, її основними принципами:самостійності та незалежності. Обов'язок формування й реалізації вказаної політики покладається, як правило на спеціалізоване міністерство. Держава активно співпрацює з громадянським суспільством для реалізації молодіжної політики. Права та пільги в ній поширюються на всіх молодих людей, присутня ефективна державна підтримка [59];

- протекціоністську модель, притаманну для Німеччини, з яскраво вираженою соціальною спрямованістю й націленістю на допомогу молоді. Остання в даній концепції розуміється як найбільш вразлива соціальна група, яка вимагає підвищеної уваги з боку держави, отже мета молодіжної політики – інтеграція молоді в суспільство та профілактика девіацій;

- моделлю на базі громад, сформованою в Великобританії, що передбачає мінімальну участь держави; молодіжна політика є спрямованою на найбільші проблемні групи та соціально незахищені групи молоді з метою попередження соціальних проблем. За такої моделі держава більшу частину повноважень передає громадянському суспільству та бізнесу, опікуючись лише проблемними категоріями громадян;

- централізовану, характерну для країн Середземномор'я й постсоціалістичних держав, в якій провідну роль щодо реалізації прав молоді за такої моделі відіграє не держава, а сім'я та церква [12].

Отже, як показує зарубіжний досвід для ефективної реалізації молодіжної політики необхідно залучати до її формування не тільки інститути держави, а й громадянське суспільство. Таким чином, необхідно виходити з широкого трактування такої політики (рис. 1.4).

Необхідно, однак, обмовитися, що жодна з наявних, на сьогодні, моделей у чистому вигляді не існує. Здебільшого класифікація моделей молодіжної політики базується на ступені участі держави в її здійсненні. Це

пояснюється тим, що при розробці та реалізації молодіжної політики в сучасній державі в умовах реформування політичних інститутів ініціативи та визначення напрямків походить від держави.

Рис. 1.4. Сучасні завдання молодіжної політики

Зокрема, молодіжна політика будується за моделлю «від центру до регіону». Реалізація молодіжної політики у країнах світу здійснюється з використання різних підходів. Проте всі країни єдині в розумінні важливості та необхідності роботи з молоддю. Координацію щодо вирішення найбільш загальних молодіжних проблем здійснює Організація Об'єднаних Націй, органами якої приймаються резолюції та програми щодо молоді:

– сприяння розвитку співробітництва в молодіжній сфері визначаються і Радою Європи, зокрема тут створено постійний Комітет міждержавного співробітництва в молодіжній сфері, що організовує Європейські конференції міністрів у справах молоді;

– для координації молодіжних програм створено спеціальний Молодіжний директорат;

– фінансовою підтримкою діяльності молоді з 1972 року займається Європейським молодіжним фондом, щорічний бюджет якого становить приблизно 2,3 млн. євро [3].

В історії формування та становлення державної молодіжної політики в сучасній Україні дослідники виділяють кілька етапів.

Перший – етап інституціоналізації державної молодіжної політики (1990-1996 рр.).

Другий – етап сталої реалізації молодіжної політики (1997-2006 рр.).

Третій – етап стагнації у реалізації державної молодіжної політики (з 2006 року і до теперішнього часу). Третій етап характеризується періодом стабілізації та поступальністю соціально-економічних перетворювальних процесів, стійкістю політичної системи в країні.

Будівництво в галузі державної молодіжної політики носить ситуаційно-маніпулятивний характер. Це, зокрема, виявляється у тому, що структури у справах молоді органів державної влади не мають міцного статусу, їх підпорядкування здійснюється під впливом зовнішніх обставин і часто суб'єктивних причин. Також особливістю молодіжної політики в Україні стала відсутність базового закону про молодь – документа, який би на державному рівні законодавчо закріпив статус молоді, її громадських об'єднань, ставлення державних органів влади до питань соціалізації підростаючого покоління [4].

Таким чином, в умовах законодавчої незавершеності правового регулювання в основу державної молодіжної політики було покладено програмно-цільовий метод, а одним з основних механізмів виконання стала реалізація цільових програм. Ці нормативні документи не тільки визначили основні напрямки реалізації державної молодіжної політики в країні, але й створили і розвинули правові, соціально-економічні та організаційні умови для самореалізації молоді, духовно-морального виховання молодого

покоління. Можна виділити два підходи в оцінці державної молодіжної політики. Перший підхід розглядає молодіжну політику як явище закономірне, що має позитивні результати та досягнення. Другий підхід характеризує державну політику щодо молоді як результат реформування політичних інститутів. Молодіжна політика в сучасних умовах набула очевидних кризових рис. Цей підхід зумовив появу двох протилежних оцінок молодіжної політики. Ряд дослідників пов'язують неефективність молодіжної політики з несприятливими зовнішніми чинниками, інші висувають тезу про непродуманість молодіжної політики.

РОЗДІЛ 2

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

2.1. Світовий досвід підтримки на законодавчому рівні молодіжної політики

Нормативно-правове регулювання молодіжної політики передбачає створення правових актів, які встановлюють правила і принципи діяльності в цій сфері. Це можуть бути закони, постанови, розпорядження та інші акти, які регулюють взаємодію між державою та молодіжними організаціями, визначають права та обов'язки молоді, а також забезпечують фінансову та іншу підтримку молодіжних ініціатив.

У країнах з розвинутою демократією, нормативно-правове регулювання молодіжної політики здійснюється за допомогою законів, програм та стратегій розвитку молодіжної політики. Наприклад, у США діє закон про молодь, який регулює відносини у сфері молодіжної політики, а також розроблена Національна стратегія розвитку молодіжної політики. У країнах Європейського Союзу здійснюється нормативно-правове регулювання через Документ ЄС «Молодіжна стратегія Європейського Союзу» та інші програми [4].

Один з основних нормативно-правових документів, що регулює молодіжну політику в Україні, – це Закон України «Про основні засади молодіжної політики» від 27.04.2021 року № 1414-IX. У цьому Законі визначено поняття молоді, цілі та принципи державної молодіжної політики, встановлено права та обов'язки молоді, а також закріплено відповідальність за порушення законодавства у цій сфері.

Крім того, існують різноманітні програми та проекти, які забезпечують реалізацію молодіжної політики. Наприклад, українська держава реалізує Державну цільову соціальну програму «Молодь України» на 2021-2025 роки, яка передбачає проведення заходів з підвищення зайнятості молоді, розвитку їхньої освіти та підтримки молодіжних ініціатив [32].

Однак, на сучасному етапі, нормативно-правове регулювання молодіжної політики є неоднозначним та має свої проблеми. До них відносяться недостатня фінансова підтримка молодіжних ініціатив, складність процедури отримання фінансування.

Молодіжна політика у розвиненій демократичній державі є ключовою інтегральною частиною загальної політики держави, головною метою якої є підтримка відповідного соціального статусу, якості життя молоді. В умовах інтеграційних процесів, що активно протікають, у світі, що глобалізується. Однією з ключових причин формування молодіжної політики як одного із векторів соціальної політики є проблематика соціалізації молоді та її адаптація до сучасних суспільно-політичних умов та реалій. З метою залучення якомога більшої маси молодих людей у суспільно-політичні процеси та їх диференціації щодо відповідних маргінальних груп держава та суспільство роблять у цьому напрямі значні зусилля.

Абсолютна більшість держав світу визнають першорядне значення та особливу значущість роботи з молодим поколінням суспільства, оскільки саме воно в першу чергу покликане стати носієм нових громадянських устремлінь і політичної якості. Однак, в сучасній науці досі немає універсального визначення категоріальної одиниці «молодіжна політика». Як правило, основні концепції молодіжної політики базуються на двох стратегіях, що диференціюються ступенем участі у розробці та практичній реалізації молодіжної політики державних та недержавних інститутів: заснованої на домінантній ролі держави у молодіжній політиці та на паритетній ролі держави та інститутів громадянського суспільства у питаннях молодіжної проблематики.

Крім того, реалізація молодіжної політики в країнах світу здійснюється з використанням різних підходів. Проте всі країни єдині в розумінні важливості та необхідності роботи з молоддю. Координацію у вирішенні найбільш загальних молодіжних проблем здійснює Організація Об'єднаних Націй, органами якої приймаються резолюції та програми, що стосуються молоді [28].

Багато країн світу розробляють та впроваджують законодавчі акти, які спрямовані на підтримку та розвиток молодіжної політики. Ось деякі приклади:

1. Європейська молодіжна гарантія. Це ініціатива Європейського Союзу, яка має на меті забезпечення того, щоб кожен молодий європейський громадянин мав доступ до якісної освіти, навчання або роботи впродовж 4 місяців після закінчення навчання або втрати роботи. Ця ініціатива була прийнята в 2013 році, і з тих пір вона була успішно впроваджена у більшості країн Європейського Союзу.

2. Законодавчі акти США про молодь. У Сполучених Штатах існують різні закони, які підтримують молодь. Один з них – Закон про можливості для молоді (YouthOpportunity) – прийнятий в 1998 році, він має на меті підтримку зайнятості та професійного навчання молоді віком від 14 до 21 року. Інші законодавчі акти, які стосуються молоді, включають Закон про захист дітей (ChildProtectionAct) та Закон про допомогу молоді від 1974 року (YouthAssistanceAct).

3. Канадська молодіжна стратегія. У Канаді діє Національна стратегія розвитку молоді, яка була прийнята в 2007 році. Ця стратегія містить різні програми та ініціативи, які мають на меті забезпечення підтримки та розвитку молоді.

4. Національна стратегія розвитку молоді в Австралії. У 2010 році уряд Австралії прийняв Національну стратегію розвитку молоді, яка містить різноманітні заходи та ініціативи, спрямовані на підтримку молоді та забезпечення її розвитку. До цих заходів входять підтримка освіти,

зайнятості, ментального та фізичного здоров'я молоді, підвищення участі молоді у політичному та громадському житті країни та інше.

Отже, підтримка молодіжної політики на законодавчому рівні є важливим елементом у розвитку молодіжної сфери у різних країнах світу. Законодавчі акти та ініціативи, спрямовані на підтримку молоді, мають на меті забезпечення доступу молоді до освіти, зайнятості, соціального захисту та інших сфер, що сприяють їхньому розвитку та самореалізації. Ці заходи впливають на соціально-економічний розвиток країн та формування майбутнього її громадянства [44].

Сприяння розвитку співробітництва в молодіжній сфері здійснюється і Радою Європи, зокрема тут створено постійний Комітет міждержавного співробітництва у молодіжній сфері, який організовує Європейські конференції міністрів у справах молоді; для координації молодіжних програм створено спеціальний Молодіжний директорат; фінансовою підтримкою діяльності молоді з 1972 року займається Європейський молодіжний фонд, щорічний бюджет якого становить приблизно 2,3 млн. євро [43].

Для більш ґрунтовного вивчення зарубіжного досвіду реалізації молодіжної політики охарактеризуємо основні форми та методи її реалізації в США, країнах Європи, Азії та СНД.

Дослідники виділяють дві основні моделі молодіжної політики: неоконсервативну модель молодіжної політики (на прикладі США), де держава в першу чергу надає соціальну допомогу тим категоріям і групам молоді, які її потребують, і соціал-демократичну модель (політики більшості європейських країн), де держава практично бере на себе відповідальність за вирішення майже всіх проблем молоді [43].

США забезпечують мінімальне державне регулювання процесу вирішення проблем молоді. Ця модель передбачає, що держава бере на себе обмежену відповідальність за втручання у соціально слабкі та «знедолені» категорії молоді, але навіть у цьому випадку держава регулює лише деякі аспекти соціального становища такої молоді.

Соціальною підтримкою молоді тут займаються приватні благодійні організації, в країні активно впроваджуються механізми залучення комерційного сектору до участі в реалізації програм і проектів молодіжної політики. Особливістю американської моделі молодіжної політики є створення та розвиток органів самоврядування в школах, коледжах та університетах. В активних органах місцевого самоврядування молоді люди набувають необхідних соціальних, комунікаційних та управлінських навичок і створюють можливості впливати на рішення молодих людей щодо свого життя [43].

Німеччина. Модель державної молодіжної політики Німеччини передбачає міцну законодавчу базу з помірним втручанням держави в життя і справи молоді та наданням державної допомоги тим молодим людям, які вкрай її потребують, а також залучення широкої громадськості. Коло молоді у вирішенні власних проблем. Молодіжна політика в Німеччині базується як на соціал-демократичних, так і на ліберальних принципах. Принципи соціальної демократії виявляються в тому, що:

- держава при реалізації молодіжної політики за своєю сутністю зберігає соціальний вимір, а не індивідуальні інтереси;

- проводить активну політику щодо забезпечення основних прав, тобто не тільки запобігає їх порушенню, а й створює належні умови для їх дотримання;

- захищає та розвиває соціальні досягнення [4].

Ліберальні принципи проявляються переважно в профілактичних, компенсаційних і допоміжних заходах.

Німецька система молодіжної політики вважається однією з найдорожчих і найкращих у Європі. У Німеччині, як і в більшості європейських країн, молодіжна політика зосереджена на допомозі молодим людям сформувати свій життєвий шлях, включаючи забезпечення працевлаштування та участі в громадському житті молодих людей віком від 18 до 27 років. У цьому контексті метою німецької політики щодо дітей та

молоді є підтримка та захист індивідуального та соціального розвитку дітей та молоді.

За розвиток молодіжної політики відповідає Мінсім'ямолодь. Молодіжні інформаційні центри знаходяться в усіх великих містах Німеччини. Створено Федеральний дитячий та молодіжний фонд, який є основним засобом фінансової підтримки національної та міжнародної молодіжної політики. До 60% витрат на реалізацію молодіжних програм у Німеччині припадає на муніципальний рівень (приблизно 10% муніципального бюджету) і 35% на земельний рівень. Це дає змогу надавати допомогу молоді більш адресно, враховуючи місцеві та регіональні реалії та соціально-економічні потреби [43].

Швеція. Шведська модель державної молодіжної політики передбачає значне втручання держави у відносини між суспільством і молоддю. Вплив держави на вирішення проблем молоді здійснюється насамперед шляхом фінансування та створення мережі спеціалізованих державних чи державних установ, а також фінансової підтримки молодіжних організацій. Основний механізм роботи з молоддю в Швеції базується на соціальній роботі в муніципалітетах.

Молодіжна політика Швеції базується на особливій ролі держави, регулюванні заходів підтримки молоді та молодіжних організацій. У 1986 році було створено Молодіжну раду з невеликою кількістю штатних працівників, яка відповідає за координацію діяльності окремих міністерств на етапі розробки та прийняття рішень у частині, що стосується молоді, і щоквартально надає уряду інформація про поліпшення умов життя, праці та розвитку молоді на основі наукових досліджень. У Швеції 30% населення – це молодь віком до 25 років. Держава формує загальний напрямок, цілі та пріоритети молодіжної політики, але головна роль у її реалізації відводиться органам самоврядування та громадським організаціям. Координацію діяльності з реалізації молодіжної політики здійснює Мінкультури.

Франція. У Франції розвитком молодіжної політики займається Міністерство молоді, спорту та громадських організацій, яке має регіональні та департаментські управління, відповідальні за реалізацію молодіжної політики. Відповідальною за ініціативу щодо актуальних молодіжних питань є Національна молодіжна рада (під керівництвом Міністра молоді та спорту), яка об'єднує представників молодіжних політичних, громадських та профспілкових структур. Діє мережа молодіжних інформаційних центрів, яка складається з національного центру, 23 регіональних центрів та 8 відомчих центрів.

Характерною рисою роботи з молоддю у Франції є розвиток студентського самоврядування. Студенти французьких університетів мають можливість бути представленими в різних установах на всіх інституційних рівнях. На рівні університету студенти обираються до керівних рад університету (Адміністративна рада, Вчена рада, Рада з питань освіти та університетського життя), до студентських рад факультетів, а також до Ради об'єднаних факультетів за певним напрямом. навчання. навчання та консультації в гуртожитках. Студенти, обрані до рад, обирають своїх представників до Національної ради університетів [3].

Об'єднане Королівство. Молодіжна політика у Великобританії класифікується як модель спільноти. В країні створені та діють молодіжні служби, які планують свою діяльність, виходячи з потреб молоді кожної конкретної громади. Ці потреби визначаються шляхом індивідуальних бесід з молоддю, місцевих та місцевих опитувань. За результатами цих обговорень та досліджень створюється матриця потреб молоді місцевої громади, на основі якої розробляються молодіжні програми.

У своїй роботі Молодіжна служба Великобританії керується основними принципами роботи з молоддю, такими як турбота про емоційне благополуччя молодих людей, забезпечення участі молодих людей у прийнятті рішень та повага до цінностей і субкультур молоді.

Студентське самоврядування також набуло значного розвитку у Великобританії. Органи студентського самоврядування висловлюють погляди студентів на університет і відповідають за надання різноманітних послуг студентам. Ці ради керують деякими комерційними установами, розташованими на території університету (магазини, нічні клуби, друковані студентські газети), консультують щодо успішного навчання в університеті; керувати спортивними клубами тощо. Голова студентського самоврядування обирається членами студентського самоврядування та отримує заробітну плату [43].

Туреччина. У Туреччині проблемами молоді займаються 14 міністерств і відомств за специфікою: освіта, охорона здоров'я, працевлаштування, боротьба зі шкідливими звичками тощо. Питанням вільного часу займається Головне управління молоді та спорту. Його робота в основному зосереджена на організації та координації різноманітних молодіжних таборів, центрів та міжнародних організацій.

Молодіжні центри – це заклади культури, які надають молоді можливість проводити вільний час. Центри організують різноманітні молодіжні заходи та консультації з питань, що цікавлять молодь. Крім центрів існують консультаційні офіси для молоді. Уряд Туреччини заохочує молодь брати участь у міжнародних організаціях та програмах обміну.

З нашої точки зору, специфікою молодіжної політики країн СНД є:

- прагнення до розробки програмних документів;
- недостатнє вміння розрахувати обсяг фінансових ресурсів;
- необхідних для реалізації розроблених програм;
- відсутність досвіду визначення ефективності молодіжної політики;
- низький рівень кваліфікації працівників молодіжної служби [4].

Активно приймається законодавство щодо дотримання та захисту прав молоді, але його реалізація залишається проблематичною. У цих країнах були втрачені усталені принципи організованого впливу на процес обміну і спадкоємності поколінь, ліквідовані великі молодіжні організації, наприклад

комсомол. Держави пострадянського простору намагаються розробити нові механізми реалізації молодіжної політики у стислі терміни, адже досвід таких країн, як Німеччина та Швеція показує, що від зародження молодіжної політики в правовому вигляді пройде 30-40 років, показати її ефективний вплив на суспільне життя країни [56].

Отже, законодавче регулювання молодіжної політики є важливим елементом підтримки та розвитку молоді. Багато країн світу вже прийняли закони та стратегії, які спрямовані на підтримку молоді та її потреб. Ці закони включають різні ініціативи, такі як підтримка зайнятості, доступ до якісної освіти, навчання та інші програми, які мають на меті розвиток молодіжного потенціалу. Європейська молодіжна гарантія, законодавчі акти США про молодь, канадська молодіжна стратегія та національна стратегія розвитку молоді в Австралії – це лише кілька прикладів світового досвіду підтримки молодіжної політики на законодавчому рівні. Законодавче регулювання молодіжної політики є важливим інструментом у забезпеченні молоді тими можливостями та ресурсами, які потрібні для їхнього розвитку та досягнення свого потенціалу. Для того, щоб молоді люди мали більше можливостей і були активними учасниками суспільства, законодавчі акти мають бути спрямовані на підтримку та захист їхніх прав і інтересів.

Таким чином, під час аналізу молодіжної політики різних країн прослідковуються загальні закономірності та проблеми, що стосуються як молоді загалом, так і молодіжної політики в різних країнах і регіонах. У державах зарубіжжя політика щодо молоді значною мірою пов'язана з ситуацією у молодіжному середовищі та завданнями, що ставить перед собою у формуванні молодіжних програм Організація Об'єднаних Націй:

– популяризувати, розробляти і проводити в життя новаторські заходи та програми для молоді у межах національних планів розвитку, особливо у галузях освіти і підготовки кадрів, зайнятості, житлового будівництва, збереження навколишнього середовища, охорони здоров'я і соціального обслуговування відповідно до досвіду, умов і пріоритетів кожної країни;

- мобілізувати необхідні людські та фінансові ресурси на здійснення молодіжних заходів і програм, і розвивати відповідну діяльність у галузі технічного співробітництва;

- сприяти зростанню активності молоді шляхом поліпшення використання і поглиблення каналів зв'язку між Організацією Об'єднаних Націй і молоддю, молодіжними організаціями на національному, регіональному і міжнародному рівнях;

- підвищувати інтерес молоді до культурних заходів своїх країн у всіх галузях діяльності й заохочувати її до участі в них.

2.2. Стан та перспективи розвитку національного законодавства в сфері молодіжної політики

Україна є державою, яка зосереджує зусилля на розвитку молодіжної політики та підтримці молоді. В основі нормативного підходу визначення поняття державної молодіжної політики лежать положення Конституції України, що визначають її конституційні характеристики, а саме проголошення України як демократичного, соціального та правового держави, в якій людина, її життя і здоров'я, честь та гідність, недоторканність та безпека визнається найвищою соціальною цінністю. Слід також вказати на те, що права та свободи людини та їх гарантії визначають зміст та спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність.

Затвердження та забезпечення прав та свобод людини є головним обов'язком держави. Положення Конституції, визначальні права, свободи та обов'язки стосуються всіх верств населення та молоді зокрема [4]. Незважаючи на те, що у тексті Конституції відсутні поняття молодь та молодіжна політика, саме Основний Закон держави та суспільства шляхом

визначення характеристик держави, встановлення принципів конституційного ладу, закріплення конституційного статусу громадянина, закріплення системи органів державної влади та визначення їх компетенції створює правову основу для реалізації державною діяльністю щодо створення політичних, економічних, організаційних та правових умов та гарантій для самореалізації молоді.

В Україні політика щодо сфери молоді формується й реалізується за допомогою:

- прийняття відповідних законодавчих актів, указів Президента України, постанов Кабінету міністрів України, розпоряджень голів обласних та районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;

- щорічного проведення у Верховній Раді України слухань щодо стану реалізації молодіжної політики й становища молоді, підготовки доповіді щодо цього питання Президенту України та Верховній Раді України;

- організацію роботи у відповідних органах державної влади й структурних підрозділів обласних, районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, які реалізують молодіжну політику на місцях;

- організацію роботи щодо створення відповідних соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та підготовки соціальних фахівців;

- розроблення й впровадження місцевих цільових комплексних молодіжних програм тощо [24].

Національне законодавство в цій сфері регулюється Законом України «Про основні засади молодіжної політики» та іншими законодавчими актами. Згідно з цим законом, державна молодіжна політика спрямована на забезпечення інтеграції молоді в суспільство, розвиток її творчих та професійних здібностей, формування здорового способу життя та соціальної активності. Закон також передбачає створення умов для доступності освіти, зайнятості, житла, культурного життя та інших необхідних ресурсів молоді.

У сучасному світі питання молодіжної політики є актуальним та важливим для багатьох країн. У більшості країн існує певне законодавче регулювання у цій сфері, але його рівень розвитку та ефективність може значно відрізнятись [6].

Україна також має відповідне законодавство в сфері молодіжної політики. Однак, деякі закони та програми мають певні недоліки та необхідні доробки. Наприклад, національна програма «Молодіжна політика в Україні на 2016-2020 роки», яка повинна була забезпечити розвиток молодіжної політики в країні, не була повністю реалізована через недостатній фінансовий забезпечення та недостатню увагу до виконання її завдань.

Однак, уряд України продовжує працювати над покращенням законодавчого регулювання в сфері молодіжної політики. Наприклад, було розроблено та прийнято Національну молодіжну стратегію до 2030 року затвердженою Указом Президента України від 12.03.2021 р. № 94/2021, яка містить важливі положення про захист прав молоді, розвиток її потенціалу та участь у прийнятті рішень, які стосуються їхнього майбутнього.

Також важливо зазначити, що Україна зобов'язалася дотримуватися міжнародних стандартів у сфері молодіжної політики, зокрема Конвенції ООН про права дитини та Європейської хартії про молодь.

У сучасних умовах з розвитком інформаційних технологій та зміною соціально-економічного середовища виникає необхідність в оновленні національного законодавства в сфері молодіжної політики. Наприклад, можливе введення нових норм, що передбачатимуть розвиток молодіжного підприємництва, підтримку молодих вчених, створення нових програм та ініціатив для забезпечення доступності освіти та зайнятості для молоді.

Однак, на жаль, українське законодавство в цій сфері ще не є достатньо розвиненим та часто не відповідає потребам молоді. Також відсутність достатніх фінансових ресурсів є серйозною проблемою для ефективного впровадження молодіжної політики в життя [48].

Зважаючи на основні тенденції в соціально-економічному та суспільно-політичному розвитку України пропонуємо виділяти пріоритетні сфери державної молодіжної політики та визначити основні напрями розвитку кожної з них.

1. Підтримувати молодь в сфері освіти й виховання:

– розроблення й реалізація відповідних заходів щодо відповідного забезпечення зайнятості випускників профосвітніх установ для підтримки їх стабільної, повноцінної трудової діяльності;

– формувати й реалізовувати відповідні програми щодо підтримки молодіжних громадських об'єднань, що діють в освітніх закладах;

– розробляти необхідні освітніх програм, орієнтовані на ринок праці, що повинен стати визначальним показником ефективності вищої освіти та якості підготовки молодого покоління.

2. Підтримувати економічний розвиток молодих сімей, забезпечувати зайнятість молоді:

– залучати молодь до діяльності трудових об'єднань, студентських загонів, молодіжних бірж праці та інших форм зайнятості молоді;

– впроваджувати форми та технології професійної та соціально-правової освіти й орієнтувати молодь, допомагати у плануванні й розвитку ефективної кар'єри молоді на ринку праці;

– надавати державою пільг та кредитування для молодих підприємців.

3. Житлова політика:

– забезпечувати молоді сім'ї з низьким рівнем матеріального добробуту тимчасовим соціальним житлом;

– розробляти ефективні механізми спів-фінансування та пільгового кредитування житлового будівництва з метою задоволення потреб сімей, які знаходяться в активній репродуктивній фазі;

– удосконалювати надання довгострокових пільгових кредитів на будівництво житла;

- надавати часткову компенсацію відсотків кредитів комерційних банків на будівництво або реконструкцію та придбання житла молодим сім'ям та саодиноким молодим громадянам;

- розвивати систему молодіжних житлових комплексів та молодіжних житлово-будівельних кооперативів;

- надавати довгострокові пільгові кредити на придбання житла на вторинному ринку;

- виділяти земельні ділянки з метою побудови житла для молоді.

4. Підтримувати молодь у складних життєвих ситуаціях:

- розробляти та реалізовувати заходи щодо активізації соціально-правової, психолого-педагогічної, інформаційної та консультативної допомоги молоді з питань вибору напрямів й форм освіти, профорієнтації, працевлаштування, організації підприємницької діяльності тощо [4];

- реалізувати програми розвитку навичок та умінь самостійного життя для груп молоді, що мають труднощі в інтеграції;

- активізувати заходи щодо надання допомоги, забезпечення медичної, соціально-психологічної реабілітації й адаптації молодих громадян, які потрапили в складну життєву ситуацію.

5. Здійснювати профілактику асоціальної поведінки, небезпечних захворювань та формування здорового способу життя:

- активізувати заходи щодо профілактики алкоголізму, наркоманії та залежності від наркотичних і психотропних речовин, з лікування та реабілітації молодих громадян, хворих на наркоманію, а також зі збереження психічного здоров'я молоді;

- стимулювати заходи щодо пропаганди серед молоді здорового способу життя;

- розширювати профілактичну роботу з молоддю із груп соціального ризику щодо попередження негативної поведінки в молодіжному середовищі;

– підтримувати діяльність дитячих оздоровчих та освітніх установ, впровадження інноваційних технологій і методик формування здорового способу життя, повноцінного відпочинку, дозвілля, творчого розвитку.

6. Підтримувати молодіжні громадські об'єднання та організації:

– активізувати підтримку ініціатив молодіжних і дитячих громадських об'єднань, суспільно корисної діяльності молодих громадян;

– створювати умови для реалізації творчої активності, потенціалу молодих громадян у всіх сферах громадського життя;

– стимулювати заходи щодо підтримки суспільних ініціатив із залучення молоді до консультативної діяльності органів законодавчої та виконавчої влади в реалізації державної молодіжної політики тощо [34].

7. Сімейна політика:

– перенести акцент з гранту при народженні дитини на тривалі щомісячні виплати;

– розширити перелік податкових пільг, що надаються сім'ям з дітьми;

– поширити надання податкових кредитів;

– відновити практику встановлення знижок на товари та послуги для дітей, або безкоштовного надання деяких видів дитячих та послуг для певних категорій сімей.

8. Покращувати репродуктивне здоров'я молодого покоління:

– розвивати службу планування сім'ї, охорони репродуктивного здоров'я сім'ї та надання соціальної-психологічної допомоги у вихованні дітей;

– теоретично готувати учнів шкіл щодо питань підготовки до батьківства, введення обов'язкових відповідних дисциплін;

– формування шляхом створення відповідних інформаційно-освітніх програм відповідального ставлення до створення сім'ї та батьківських обов'язків на всіх етапах формування особистості;

– поширювати соціальну рекламу щодо формування здорового способу життя в засобах масової інформації [9].

Отже, розвиток національного законодавства в сфері молодіжної політики в Україні продовжується, але потребує додаткової уваги та підтримки. Досвід політико-правового регулювання державної молодіжної політики в нашій державі показує початковий державно-громадський її характер. Спочатку даний напрям діяльності був виключною прерогативою держави. Було сформовано патерналістську модель молодіжної політики. Проте в подальшому в результаті юридичного закріплення в якості суб'єктів молодіжної політики не тільки державних органів і їх посадових осіб, а й молодіжних об'єднань, їх асоціацій, молодих громадян, забезпечення безпосередньої фінансової участі держави в реалізації програм і проектів дитячих та молодіжних об'єднань, поєднання державних, громадських інтересів і прав особистості у формуванні та реалізації такої політики відбувається перехід до партнерської моделі. Необхідно більше звертати увагу на виконання програм та законів у цій сфері, а також забезпечувати достатнє фінансування для їх реалізації. Крім того, важливо дотримуватися міжнародних стандартів у сфері молодіжної політики, що допоможе забезпечити захист прав та інтересів молоді в Україні. Також необхідно забезпечити доступність освіти та зайнятості для молоді та створити умови для їхньої активної участі у суспільному житті. Реалізація цих змін допоможе покращити стан молодіжної політики в Україні та забезпечити більш якісне життя для молоді. Крім того, варто вказати, що на розвиток національного законодавства істотно впливають і норми міжнародного права.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

3.1. Основні напрями оптимізації молодіжної політики в Україні

Молодіжна політика грає надзвичайно важливу роль для кожної країни, оскільки молодь є основним ресурсом майбутнього розвитку. Україна не є винятком, і важливість молодіжної політики стверджується з наукової точки зору. Основні напрями молодіжної політики в Україні об'єднують питання освіти, зайнятості, здоров'я, культури, спорту та дозвілля молоді. З погляду молоді ці аспекти є ключовими для досягнення успішного і стабільного майбутнього.

Науковці визначають, що молодь є ключовим фактором соціально-економічного розвитку країни, і вкладання в неї стимулюватиме підвищення продуктивності праці, зменшення безробіття та економічний зріст. Молодіжна політика також може допомогти зменшити соціальну вразливість молоді, особливо у випадках обмеженого рівня освіти чи важкостей з пошуком роботи.

Покращення доступності освіти, зниження безробіття та підтримка здорового способу життя через культурні та спортивні ініціативи можуть сприяти зниженню ризику злочинності та насильства серед молоді, що робить молодіжну політику важливою для досягнення стабільності та успішного майбутнього України [4].

Однак розвиток молодіжної політики в Україні вимагає комплексного підходу. Необхідно поліпшити якість освіти та забезпечити доступ до неї для всіх молодих людей, незалежно від їхнього місця проживання чи соціального статусу. Також важливо підтримувати молодих підприємців, створювати

сприятливе середовище для інновацій та розширювати можливості для зайнятості молоді. Для покращення стану здоров'я молоді важливо забезпечити доступність медичних послуг та сприяти здоровому способу життя, а також створювати умови для фізичної активності, яка є важливим аспектом здорового способу життя та соціалізації молоді.

Необхідно також враховувати роль молоді у формуванні культури та розвитку мистецтва. Підтримка культурних заходів і розвиток мистецтва можуть допомогти молоді розкрити свої творчі здібності та стимулювати їх активну участь в культурному житті країни.

Україна має значний потенціал у сфері розвитку молодіжної політики, але її успішна реалізація вимагає належної уваги та фінансування. Залучення наукової експертизи та оцінка молодіжної політики можуть сприяти її вдосконаленню та ефективному використанню ресурсів. Зрозуміло, що у сучасних умовах війна російського агресора проти України впливає на життя людей у всіх сферах [19].

Молодь, яка є майбутнім нашого суспільства, стає особливо вразливою до наслідків війни. Вона негативно впливає на молодіжну політику та інфраструктуру, по-перше, змінюючи пріоритети у молодіжній політиці через фокусування уряду на військових потребах та безпеці, що може призвести до скорочення ресурсів для молоді. По-друге, війна негативно впливає на молодіжну інфраструктуру, знищуючи молодіжні центри, спортивні майданчики та інші заклади.

Незважаючи на обмеження під час конфлікту, важливо забезпечити молоді доступ до освіти, культури та спорту. Уряд повинен зосередитися на підтримці молоді, навіть у ці важкі часи. Можливі заходи включають створення програм для молоді, спрямованих на їхній розвиток та реалізацію соціальних проєктів, що сприятиме підвищенню самооцінки та самодостатності молодих людей.

Оптимізація молодіжної політики в Україні може включати широкий спектр заходів та напрямів, спрямованих на підтримку та розвиток

молодіжного сектору. В цьому спектрі питання важливо виокремити певні напрямки оптимізації молодіжної політики в Україні, а саме:

- розвиток системи освіти;
- підтримка молодіжного підприємництва;
- участь у громадянському житті та активізація громадянської активності;
- розвиток молодіжної культури та індустрії;
- здоров'я та соціальний захист молоді;
- розвиток інформаційної політики [19].

Оптимізація сфери освіти та навчання в Україні передбачає вдосконалення системи вищої освіти, що базується на глибокому аналізі та врахуванні потреб ринку праці. Паралельно з цим, важливим напрямком є розвиток програм підготовки молоді до підприємницької діяльності, спрямованих на формування ключових навичок та підтримку підприємницької ініціативи серед студентів. Зростання доступності та розширення асортименту професійної освіти є іншим важливим аспектом, сприяючи різнобічному розвитку та адаптації молоді до змін в сучасному ринковому середовищі [27].

В контексті зайнятості та підтримки молодіжного підприємництва в Україні, важливим є створення сприятливих умов для розвитку молодіжних стартапів, що базується на наукових методах аналізу та оцінки потенціалу ринку. Надання фінансової підтримки та кредитування для молодіжних підприємців вимагає вдосконалення механізмів фінансової політики, обґрунтованих ефективними стратегіями фінансового управління та забезпеченням фінансової стабільності. Розробка програм підтримки для безробітних молодих людей вимагає комплексного підходу, що базується на аналізі ринкових та соціальних факторів, спрямованого на створення ефективних інструментів соціально-економічної реінтеграції молоді.

В контексті участі у громадянському житті та активізації громадянської активності молоді в Україні, важливим є сприяння їхній участі у

громадянському житті та вирішенні актуальних громадських проблем. Розвиток програм громадянської освіти та лідерства вимагає вдосконалення освітніх підходів, базованих на наукових методах формування громадянської свідомості та лідерських якостей у молодого покоління. Підтримка молодіжних громадських організацій та ініціатив передбачає науково обґрунтовані стратегії сприяння їхньому розвитку, зокрема через створення механізмів фінансової та організаційної підтримки, що сприяють активному участию молоді в громадському житті [4].

У рамках культурного та творчого виміру в Україні, науковий підхід передбачає інвестування у розвиток молодіжної культури та творчих індустрій, опираючись на системний аналіз потреб і перспектив сучасного мистецтва та культурної сфери. Створення та підтримка молодіжних культурних центрів вимагає використання науково обґрунтованих стратегій, спрямованих на інтеграцію різноманітних аспектів культурного розвитку та активізації участі молоді у творчих процесах. Забезпечення доступності молодіжних культурних подій та заходів вимагає розробки ефективних механізмів, ґрунтованих на науковому аналізі соціокультурних практик та інтересів молодого покоління [44].

В рамках здоров'я та соціального захисту молоді в Україні, науковий підхід включає розробку програм з профілактики здоров'я, що базуються на вивченні актуальних медичних проблем та потреб молоді. Забезпечення доступності якісної медичної допомоги для молоді вимагає впровадження ефективних медичних практик та створення інфраструктури, спрямованої на задоволення потреб молоді. Розвиток системи соціального захисту для молоді в складних життєвих ситуаціях передбачає дослідження соціальних викликів, з якими стикається молодь, та розробку науково обґрунтованих механізмів підтримки. При цьому, розвиток спорту також може включати науковий підхід для визначення оптимальних стратегій фізичної активності та їх впливу на здоров'я та соціальну інтеграцію молоді.

У сфері інформаційної політики в Україні, науковий підхід передбачає підвищення інформаційної грамотності серед молоді, що базується на дослідженні ефективних методів та стратегій навчання в сфері інформаційних технологій та медіа. Забезпечення доступу до актуальної інформації про можливості розвитку та освіти вимагає впровадження систем інформаційного забезпечення, що враховують потреби та інтереси молоді, засновані на науковому аналізі ринкових та освітніх трендів. Використання інформаційних технологій для залучення молоді до участі в суспільному житті вимагає розробки імплементованих стратегій, які враховують психосоціальні аспекти взаємодії молоді та інформаційних ресурсів.

У процесі моєї діяльності, орієнтованої частково на громадський сектор, а саме у ролі делегата Громадської організації «Українська асоціація молодіжних рад», моє завдання спрямоване на активний розвиток молодіжних консультативно-дорадчих органів (далі – МКДО) регіонального рівня. Зазначені МКДО є інтегральною частиною стратегічного завдання оптимізації молодіжної політики в Україні [14].

МКДО – координаційний орган участі молоді в широкому сенсі, який працює там, де є інтереси молодої людини! Моя праця в цій області включає в себе не лише організаційну роботу, але й системний аналіз функціонування МКДО з метою виявлення ключових аспектів їх ефективності та можливостей для подальшого удосконалення. Я спрямовую свої зусилля на розвиток механізмів співпраці між МКДО та іншими установами, сприяючи побудові партнерських зв'язків для спільної реалізації стратегічних цілей.

Мої дії спрямовані на вдосконалення процесів управління МКДО, розвиток їхньої спроможності впливати на прийняття рішень та підвищення рівня представництва молоді в громадському житті. Це відображається в моїй постійній увазі до пошуку інноваційних методів управління та активізації участі молоді в процесах прийняття рішень, що стосуються їхнього майбутнього.

Моя діяльність має за мету не лише поточне функціонування МКДО, а й створення підґрунтя для стійкого та сталого розвитку молодіжної політики в Україні, що базується на широкій участі молоді та врахуванні їхніх потреб та інтересів у процесі прийняття стратегічних рішень [34].

Ефективна робота молодіжних консультативно-дорадчих органів (МКДО) у регіоні передбачає реалізацію комплексу заходів, спрямованих на структурне та стратегічне зміцнення молодіжної партіципації та формування сучасної молодіжної політики.

Ключові напрямки ефективної діяльності МКДО (відповідно до Стратегії розвитку обласних молодіжних рад на 2023-2024 роки, затвердженої засіданням Правління Громадської організації «Українська асоціація молодіжних рад» протоколів № 8 від 05 січня 2021 та № 25 від 28 серпня 2023 року та бачення робочої групи з розвитку регіональних МКДО щодо концепту регіонального МКДО) [4]:

1. Створення, координація та менторство молодіжних рад локального рівня:

- Формування нових та підтримка існуючих молодіжних рад на локальному рівні.

- Координація їхньої діяльності для забезпечення системності та спрямування на вирішення актуальних питань.

2. Визначення пріоритетних напрямів молодіжної політики регіону:

- Аналіз потреб та проблем молоді для визначення стратегічних напрямків діяльності.

- Розробка та впровадження програм, спрямованих на розв'язання конкретних соціально-економічних завдань.

3. Проведення аналітичної роботи по стану молодіжної політики в регіоні:

- Систематичний моніторинг та оцінка ефективності заходів, вживаних в рамках молодіжної політики.

- Аналіз тенденцій та рекомендації для подальшого вдосконалення стратегій.

4. Розбудова молодіжної інфраструктури в регіоні через співпрацю із ОДА:

- Взаємодія з органами державної влади для реалізації цільових програм та проектів.

- Створення умов для розвитку освітніх, культурних та соціальних ініціатив.

5. Представлення інтересів та ініціатив молоді на національному рівні через Українську асоціацію молодіжних рад:

- Активна участь в роботі УАМР з метою взаємодії та обміну досвідом.

- Представлення регіональних позицій та ініціатив на загальнонаціональному рівні.

6. Забезпечення молодіжного представництва регіону через мережі стейкхолдерів у складі МКДО:

- Розбудова партнерських відносин із представниками різних галузей, включаючи бізнес, освіту та громадськість.

- Активна участь у роботі стейкхолдерських груп для спільного вирішення ключових питань.

7. Створення майданчика для комунікації між МКДО локального рівня через регіональні діалоги:

- Організація регулярних зустрічей та обмінів досвідом для членів МКДО.

- Сприяння взаєморозумінню та об'єднанню зусиль для досягнення спільних цілей.

Цей комплекс заходів спрямований на створення усталеної та дієвої системи МКДО, яка відіграє важливу роль у формуванні та реалізації молодіжної політики на регіональному рівні [14].

Однією із стратегічних цілей розвитку молодіжних консультативно-дорадчих органів стало впровадження Регіональних координаторів зі створення локальних молодіжних рад, а саме Програму «Посилення позицій громадських організацій через реалізацію програми регіональних координаторів». Цей підхід спрямований на підтримку та координацію роботи молодіжних рад у різних регіонах та сприяє створенню єдиної, системної мережі для ефективного управління молодіжною політикою.

В рамках реалізації Програми Регіональних координаторів, відповідно до чітко визначених критеріїв та відбіркових процедур, було відібрано 11 осіб для виконання функцій та завдань, пов'язаних із створенням локальних молодіжних рад у ряді адміністративно-територіальних одиниць. Зазначені особи, відібрані як Регіональні Координатори, призначені працювати в наступних областях України:

1. Львівська область;
2. Тернопільська область;
3. Хмельницька область;
4. Вінницька область;
5. Чернівецька область;
6. Чернігівська область;
7. Миколаївська область;
8. Одеська область;
9. Київська область;
10. Донецька область;
11. Луганська область [4].

Ці особи, що пройшли відбір, мають за мету розпочати та забезпечити ефективний процес створення локальних молодіжних рад у визначених регіонах. Виконання доручених завдань передбачає інтегрований підхід до реалізації молодіжних ініціатив, активну співпрацю зі зацікавленими сторонами та здійснення координації з іншими відділами програми для досягнення визначених стратегічних цілей в кожній з обраних областей.

Розподілення Регіональних Координаторів за адміністративно-територіальними одиницями визначено з урахуванням географічного розташування та особливостей кожної області з метою максимально ефективного використання ресурсів та забезпечення гармонійного розвитку молодіжної інфраструктури в Україні.

Розподіл регіональних координаторів за адміністративно-територіальними одиницями має стратегічне значення для успішної реалізації програми в кожній області України. Цей підхід враховує не лише географічні аспекти, але й унікальні особливості та потреби кожного регіону, сприяючи максимально ефективному використанню ресурсів та гармонійному розвитку молодіжної інфраструктури [24].

Регіональні координатори надають рекомендації спрямовані на створення й розвиток молодіжних рад на місцевому рівні. Їхні функції включають у себе не тільки сприяння у формуванні нових та підтримці існуючих молодіжних рад, але й визначення ключових напрямків молодіжної політики, проведення аналітичної роботи та моніторинг ефективності заходів.

Інтегрований підхід до реалізації молодіжних ініціатив включає в себе взаємодію з відкритими зацікавленими сторонами, такими як громадські організації, органи місцевого самоврядування, освітні та культурні установи, тощо. Регіональні координатори забезпечують координацію діяльності молодіжних рад, забезпечуючи їх системність та спрямованість на вирішення конкретних завдань [26].

Ключовою метою цієї ініціативи є створення усталеної системи мережування молодіжних рад України, яка зможе сприяти впливу молоді суспільно-політичні рішення, які приймаються на рівні громади та області в цілому. Регіональні Координатори, розподілені в різних областях, виконують важливу роль у цьому процесі, сприяючи об'єднанню різних зацікавлених груп для досягнення спільних стратегічних цілей.

Програма «Посилення позиції громадської організації УАМР через реалізацію програми регіональних координаторів» визначає чіткі завдання та відповідальність регіональних координаторів, створюючи механізми взаємодії та обміну досвідом між різними областями. Такий підхід дозволить забезпечити єдність стратегічного напрямку розвитку молодіжної політики в Україні та зробити її більш адаптованою до конкретних потреб та викликів кожного регіону [18].

Показовою в цьому плані є Концепція комунікації регіональних координаторів ГО «Українська асоціація молодіжних рад» з молодіжними консультативно-дорадчими органами (МКДО) (додаток А). У презентації ми представили ключові принципи комунікації між Регіональними координаторами ГО «УАМР» та молодіжними консультативно-дорадчими органами (МКДО).

Короткострокові результати включають зміцнення спільного розуміння, підвищення ефективності роботи та залучення більшої цікавої сторінки. Ці ефекти сприяють швидкому досягненню конкретних завдань та вирішенню актуальних питань.

Короткострокова перспектива полягає у зміцненні довіри та співробітництво є ключовими аспектами, які можуть виникнути завдяки ефективній комунікації. Також можна очікувати розширення впливу МКДО та підвищення участі молоді в суспільно-політичних рішеннях через активний обмін повідомленнями, взаємодію та спільні заходи, відвідування депутатських сесій, комісій, електронні інструменти участі, громадські слухання та розбудову громадянського суспільства.

Основна ідея полягає в тому, що налагоджена та збалансована комунікація між координаторами та МКДО сприяє не лише розробці конкретних стратегій, а й побудові стійких партнерських відносин. Це відкриває нові можливості для спільних ініціатив та підвищення досягнення важливих цілей у галузі молодіжної роботи [11].

У підсумку хочу підкреслити, що моя діяльність у ролі делегата, члена робочої групи обласних молодіжних рад та МКДО Громадської організації «Українська асоціація молодіжних рад» та мої зусилля у напрямку розвитку молодіжних консультативно-дорадчих органів (МКДО) на регіональному рівні спрямовані на створення стійкої системи, яка грає ключову роль у формуванні та реалізації молодіжної політики в Україні.

Наведена вище діяльність охоплює не лише організаційні аспекти, а й системний аналіз функціонування МКДО з виявлення ключових аспектів ефективності смаків можливий для подальшого удосконалення. Я активно сприяю розвитку механізмів співпраці між МКДО та іншими установами, сприяючи побудові партнерських зв'язків для спільної реалізації стратегічних цілей.

Ключові напрямки моєї роботи включають створення, координацію та наставництво молодіжних рад місцевого рівня, визначення пріоритетних напрямків молодіжної політики, аналітичну роботу за станом молодіжної політики, розбудову молодіжної інфраструктури через співпрацю з органами державної влади, представлення інтересів молоді на національному рівні та забезпечення молодіжного представництва регіону. співпрацю із стейкхолдерами [425].

Проведена робота у напрямку впровадження регіональних координаторів зі створення місцевих молодіжних рад забезпечує практичний підхід та зобов'язання до розвитку молодіжної партиципації та формування сучасної молодіжної політики. Обрані Регіональні Координатори визначені з урахуванням географічних та соціокультурних особливостей регіонів для забезпечення максимальної ефективності роботи.

Загальний комплекс заходів, який ГО «УАМР» пропонує спрямований на створення усталеної та дієвої системи мережі МКДО, яка має вирішальне значення у формуванні та реалізації молодіжної регіональної політики на рівні. Як громадська діячка, я ставлю собі за мету – не лише покращити поточне функціонування МКДО, а й сприяти створенню підґрунтя для

стійкого та сталого розвитку молодіжної політики в Україні, заснованої на широкій участі молоді та врахуванні їхніх потреб та інтересів у процесі прийняття суспільно-політичних рішень.

3.2. Шляхи вдосконалення нормативно-правового регулювання молодіжної політики

В період незалежності в Україні формувалася розгалужена нормативно-правова база, яка забезпечує участь молоді в суспільному житті. Зазначені питання розглядаються передусім у молодіжному законодавстві. Проте широкий спектр завдань, пов'язаних із розвитком молодіжної участі, відображено і в інших галузях законодавства, зокрема виборчому, з питань державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, освіти, діяльності громадських організацій, політичних партій, розвитку інститутів громадянського суспільства, волонтерства тощо [4]. В Україні політика в сфері молоді формується та реалізується через:

- прийняття законодавчих актів, указів Президента України, постанов Кабінету міністрів України, розпоряджень голів обласних та районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування;

- щорічне проведення у Верховній Раді слухань стану реалізації молодіжної політики та становище молоді, підготовки доповіді з цього питання Президенту України та Верховній Раді України;

- організацію роботи в органах державної влади та структурних підрозділах обласних, районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування, які реалізують молодіжну політику на місцях;

- організацію роботи та створення соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та підготовки соціальних фахівців;

– розроблення та впровадження місцевих цільових комплексних молодіжних програм тощо. За твердженням дослідників, протягом 20 років майже 700 законів України та близько 800 підзаконних нормативних актів так чи інакше спрямовувалися на вирішення молодіжних проблем. Передусім ідеться про нормативно-правові акти з питань праці, освіти, культури, охорони здоров'я, альтернативної військової служби, оборони, підприємництва тощо [1].

Перший концептуально-правовий документ нової державної молодіжної політики в новітній Україні було прийнято 15 грудня 1992 р. шостою сесією Верховної Ради України дванадцятого скликання. Це була Декларація Верховної Ради України «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні» [41].

Молодіжна політика в Україні до 2009 року керувалася Законом України від 05.02.1993 № 2998-ХІІ «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», що визначав загальні засади створення організаційних, соціально-економічних, політико-правових умов соціального становлення та розвитку молодих громадян України в інтересах особистості, суспільства та держави (втратив чинність).

Після втрати чинності Закону України від 05.02.1993 № 2998-ХІІ у 2009 році молодіжна політика в Україні пережила значні зміни. Нові законодавчі акти та стратегії прийняті для адаптації до зростаючих викликів і потреб молодого покоління. Один із важливих кроків у цьому напрямку був прийнятий Закон України «Про молодь» у 2012 році, який став ключовим правовим актом, що регулює питання соціального становлення та розвитку молоді в країні.

Цей закон визначає нові переваги та напрямки розвитку молодіжної політики, враховуючи сучасні виклики та можливості. Він спрямовувався на створення ефективної системи підтримки молоді, розвитку освіти, забезпечення доступу до культурних та спортивних ініціатив, а також підтримку участі молоді в громадському житті.

Згодом були розроблені та впроваджені конкретні програми та проекти, спрямовані на розвиток молодіжного підприємництва, підтримку інновацій в освіті, а також формування активної громадянської позиції серед молоді. Важливим аспектом нової стратегії стало підкреслення важливості взаємодії між урядом, громадськістю та бізнес-сектором для досягнення спільних цілей у розвитку молодіжної політики в Україні [4].

Крім того, було впроваджено Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2025 року та Державну цільову соціальну програму «Молодь України» на 2020-2025 роки (табл. 3.1). Яке спільне та відмінне у цих документах?

Таблиця 3.1

Порівняльна характеристика документів

Стратегія розвитку державної молодіжної політики на період до 2025 року	Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2020-2025 роки
Метою Стратегії є забезпечення провадження комплексної, послідовної та взаємоузгодженої діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань.	Метою Програми є створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації української молоді, формування її громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості.
Завданнями Стратегії є: консолідація зусиль щодо створення умов для інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізації її освітнього і творчого потенціалу; забезпечення участі молоді у формуванні та реалізації державної молодіжної політики; підвищення ефективності реалізації державної молодіжної політики на державному, регіональному та місцевому рівнях; підвищення конкурентоспроможності молоді на ринку праці.	З метою раціонального використання ресурсів Програма передбачає концентрацію зусиль на таких пріоритетних завданнях: здоровий спосіб життя молоді – шляхом здійснення заходів, спрямованих на популяризацію та утвердження здорового і безпечного способу життя та культури здоров'я серед молоді; розвиток неформальної освіти – шляхом здійснення заходів, спрямованих на набуття молодими людьми знань, навичок та інших компетентностей поза системою освіти, зокрема шляхом участі у волонтерській діяльності.

Обидва документи спрямовані на покращення становища молоді в суспільстві. Стратегія фокусується на створенні умов для комплексного розвитку та підвищення конкурентоспроможності, тоді як Програма акцентує увагу на формуванні громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості. Обидва документи включають завдання щодо участі молоді у формуванні та реалізації політики, а також здоров'я, освіти, зайнятості та житла. При цьому Стратегія більше акцентує увагу на інтеграції в різні аспекти життя молоді, в той час як Програма фокусується на конкретних перевагах і завданнях, таких як патріотичне виховання та здоровий спосіб життя.

Більш актуальними і чинними нормативно-правовими актами у 2023 році є:

- Закон України «Про основні засади молодіжної політики» від 27 квітня 2021 року № 1414-IX;
- Національна молодіжна стратегія до 2030 року, затверджена Указом Президента України від 12 березня 2021 року № 94/2021;
- Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2021-2025 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 2 червня 2021 року № 579;
- Закон України «Про визнання пластового руху та особливості державної підтримки пластового, скаутського руху» від 17 грудня 2019 року № 385-IX;
- Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми, молоддю» від 21 червня 2001 року № 2558-III [43].

Основні питання молодіжної політики (відповідно до ЗУ «Про основні засади молодіжної політики») визначено у такий спосіб:

- участь молоді у формуванні та реалізації молодіжної політики;
- повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування у формуванні та реалізації;

- організаційні та правові засади утворення і діяльності молодіжних та дитячих громадських об'єднань;
- молодіжна робота;
- український молодіжний фонд;
- фінансове забезпечення молодіжної політики;
- Міжнародне співробітництво у сфері молодіжної політики;
- відповідальність за порушення законодавства у сфері молодіжної політики (Розділи I-V, VII-IX) [4].

У такий спосіб визначено основні питання функціонування молодіжної сфери України, де пріоритетним визначено участь молоді в суспільному житті, реалізації її потенціалу та підтримку молодіжного руху та саморозвитку молодих людей, станом на 2021 рік.

Однак, після повномасштабного вторгнення основні питання функціонування молодіжної політики в Україні змінили свої вектори, зокрема щодо:

- молодіжної політики в умовах децентралізації;
- волонтерської діяльності серед молоді;
- працевлаштування молоді;
- громадянської освіти;
- регіональної молодіжної політики;
- здорового та безпечного способу життя [28].

Ці трансформації свідчать про спрямованість на підтримку молоді та її активну участь в суспільному розвитку, враховуючи унікальні потреби та виклики, що виникають у зв'язку з сучасними суспільно-політичними обставинами.

Варто розглянути кожне питання окремо. Ефективність молодіжної політики в Україні при децентралізації в значній мірі залежить від спільності та координації дій виконавчої влади, місцевого самоврядування та представництва молоді.

Молодіжна політика в умовах децентралізації.

Модель впровадження молодіжної політики в умовах децентралізації була розроблена Міністерством молоді та спорту спільно з представниками державного та громадського секторів, місцевого самоврядування, експертами і молодіжними лідерами. Ця модель була схвалена на засіданні колегії відомства 21 грудня 2017 року та рекомендована для впровадження.

Модель формує новий підхід – від «роботи з молоддю» до «молодіжної участі» та ґрунтується на міжсекторальній взаємодії і враховує територіальні особливості молодіжної роботи відповідно конкретних потреб молоді.

Отже, на національному рівні ЦОВВ, котрий має забезпечувати формування й реалізацію молодіжної політики, є Міністерство молоді та спорту, котре за умов децентралізації повинно виконувати встановлені функції, зокрема:

- нормативно-правового забезпечення;
- формування стратегії розвитку та пріоритетних напрямів молодіжної політики;
- забезпечення підвищення кваліфікації молодіжних працівників;
- методичної підтримки з урахуванням міжнародного досвіду та кращих практик;
- фінансування чи сприяння в залученні фінансових коштів на реалізацію програм, проектів тощо [42].

На регіональному рівні необхідно взяти на себе відповідальність за впровадження молодіжної політики, яка відповідає національним підходам, зазначеним у Державній програмі «Молодь України». Крім того, можуть бути розроблені та прийняті регіональні програми, спрямовані на врахування потреб молоді та урахування місцевих особливостей.

Місцевий рівень характеризується тим, що децентралізація передбачає збільшення відповідальності на місцях та перегляд можливостей для впровадження молодіжної політики на місцевому рівні відповідно до функцій основних учасників.

Пропонуємо структурно-функціональну модель реалізації молодіжної політики на рівні громади, яка зосереджує увагу на тому, що молодіжна політика інтегрує в собі усі інші сфери відповідальності по роботі з молоддю: освіту, працевлаштування та ринок праці, культурний розвиток, соціальний захист тощо.

Для ефективної реалізації молодіжної політики в громаді важливо передбачити:

- необхідну інфраструктуру молодіжної політики, у тому числі її організаційне та фінансове забезпечення;
- забезпечення діяльності молодіжних центрів і молодіжних працівників;
- розвиток інститутів громадянського суспільства;
- міжгалузеву та міжсекторальну взаємодію у молодіжній роботі;
- оцінювання ефективності молодіжної роботи і звітування перед громадою про стан роботи з молоддю;
- забезпечення умов молодіжної участі та молодіжного громадського контролю [31].

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що ефективність молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації суттєво залежить від єдності та скоординованості дій виконавчої влади, місцевого самоврядування і молодіжного представництва. Міністерство молоді та спорту спільно з різними галузями та рівнями влади розробило модель реалізації молодіжної політики, яка враховує принцип міжсекторальної взаємодії та територіальних особливостей.

Важливим є перехід від підходу «робота з молоддю» до «молодіжна участь», що враховує конкретні потреби молоді та сприяє її активному залученню. Національне виконавче організаційне тіло, Міністерство молоді та спорту, визначено як центральний орган, відповідальний за формування та реалізацію молодіжної політики, і йому призначено ряд ключових функцій.

На регіональному рівні передбачається відповідальність за виконання молодіжної політики в рамках національних підходів, а також можливість розробки та ухвалення регіональних програм з урахуванням місцевих особливостей. Децентралізація передбачає збільшення відповідальності на місцях, що сприяє перегляду можливостей для реалізації молодіжної політики на місцевому рівні.

Використовуючи структурно-функціональну модель на рівні громади, пропонується інтеграція молодіжної політики з іншими сферами відповідальності, а також забезпечення необхідної інфраструктури та умов для молодіжної участі.

Загалом, успішна реалізація молодіжної політики вимагає комплексного підходу, взаємодії між різними рівнями влади та галузями, а також активної участі молоді в усіх аспектах рішень, що стосуються їхнього життя та розвитку.

Волонтерська діяльність серед молоді.

Питання дослідження стану волонтерства, особливо в молодіжному середовищі, є актуальним і важливим у світі. Про це заявив заступник Міністра молоді та спорту України з питань європейської інтеграції Андрій Чесноков під час виступу 12 жовтня 2023 року в онлайн-форматі на регіональній консультації щодо обговорення теми наступного випуску глобальної Доповіді про стан добровільності у світі [4].

Андрій Чесноков зазначив, що наразі в Україні спостерігається високий сплеск і попит на волонтерську діяльність серед усіх верств населення, і це пов'язано з початком повномасштабної війни росії проти України.

Особливий внесок у волонтерство здійснює молодь, яка зараз активно працює заради нашої майбутньої перемоги, допомагаючи цивільному населенню, створює інформаційну підтримку України за кордоном та реалізує власні волонтерські проекти серед різних суспільних верств.

З початку повномасштабної війни Росії проти України кожна друга молода людина в Україні почала займатися волонтерством, а кожна третя –

донатити чи допомагати на інформаційному фронті. Волонтерство стало більш масовим, вмотивованим та організованим, але разом із тим спостерігається спад волонтерської активності в останні місяці [6].

До повномасштабної війни волонтери найчастіше займалися збором коштів та придбанням обладнання, медикаментів для військових; будівництвом приміщень для внутрішньо перемішених осіб, людей похилого віку, малозабезпечених сімей; допомогою притулках для тварин. А під час війни почали закупляти техніку для військових, займатися гуманітарною допомогою та плести маскувальні сітки.

За розширенням впровадженням волонтерської діяльності виникла необхідність накласти на волонтерів певні обов'язки, спрямовані на регулювання аспектів прозорості, підзвітності та запобігання випадкам корупції. Ця необхідність виникла через реальні випадки привласнення коштів, які були зібрані від звичайних громадян.

Волонтерська діяльність має певну нормативно-правову базу: Закон України «Про волонтерську діяльність», Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації», Постанова Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2015 року № 556 «Про затвердження Порядку надання волонтерської допомоги за окремими напрямками волонтерської діяльності». Окрім законодавчих актів, волонтерів зобов'язують реєструватися в Реєстрі волонтерів [16].

Реєстр волонтерів представляє собою базу даних осіб, які допомагають захисникам та мешканцям країни, постраждалим від війни з 2014 року, і цю інформацію утримує Державна податкова служба.

Для волонтерів, що проводять збір коштів на благодійність на власні картки, обов'язковим є занесення їх у реєстр. Згідно з Податковим кодексом, суми зібраних коштів волонтерами не враховуються при розрахунку їх річного оподаткованого доходу. Важливо, щоб зібрані кошти надходили на спеціальний рахунок або картку, а також для документального підтвердження витрат на благодійність (чеки, накладні, фотозвіти).

Волонтерська діяльність в Україні, зокрема серед молоді, є надзвичайно важливим і активним елементом сучасного суспільства, особливо в умовах повномасштабної війни з Росією. Молодь зробила величезний внесок у розвиток цього руху, активно допомагаючи цивільному населенню, створюючи інформаційну підтримку за кордоном та реалізуючи власні волонтерські проекти.

З початком конфлікту в Україні, волонтерство стало значно більш масовим, вмотивованим і організованим, з охопленням значної частини молодого населення. Проте, спостерігається спад волонтерської активності в останні місяці, що може бути пов'язано з різними факторами, такими як втомленість чи зміни в ситуації на передовій.

Важливою складовою успішної волонтерської діяльності є наявність нормативно-правової бази, що регулює цю сферу. Україна має відповідні закони та постанови, які забезпечують правову підтримку та контроль за волонтерами через реєстрацію в Реєстрі волонтерів.

Однак, виникла необхідність накласти на волонтерів певні обов'язки для регулювання аспектів прозорості, підзвітності та запобігання випадкам корупції. Це стало важливим у зв'язку із реальними випадками привласнення коштів, що були зібрані від звичайних громадян.

Усі ці заходи дозволяють волонтерам не тільки здійснювати допомогу на передовій, а й вести діяльність з максимальною прозорістю та ефективністю, що є ключовим для забезпечення довіри громадян і успішного функціонування волонтерського руху в Україні [18].

Працевлаштування молоді.

Забезпечення задовільного рівня зайнятості молоді на сьогодні є одним з пріоритетних завдань розвитку країни, оскільки саме молодь становить найактивнішу частину працездатного населення. Аналіз динаміки її зайнятості є ключовим для розробки соціально-економічних прогнозів розвитку країни на тривалий період. Проблема зайнятості молоді привертає увагу багатьох науковців у всьому світі. Україна, однак, зазнає актуалізації

цієї проблеми приблизно кожні п'ять років, що пов'язано з необхідністю прийняття державних програм для підтримки та стимулювання розвитку цієї групи населення.

Безробіття призводить до негативних соціальних та економічних наслідків. Соціальні наслідки безробіття викликають напруження в суспільстві, оскільки незайняті є нестабільною категорією населення. Професійна дискваліфікація молоді у стані тривалого безробіття зменшує їх конкурентоспроможність, що є причиною ускладнень при подальшому працевлаштуванні, зниження якості робочої сили та продуктивності суспільного виробництва. Як наслідок, у безробітної молоді знижується мотивація до суспільно корисної праці [4].

Вдосконалення нормативно-правового регулювання працевлаштування молоді є важливим завданням для забезпечення сталого розвитку суспільства та покращення умов життя молоді. Нижче наведено деякі шляхи вдосконалення цього процесу:

1. Створення сприятливого законодавства:

– Розробка та удосконалення законодавчих актів, спрямованих на захист прав молоді на ринку праці.

– Визначення чітких прав та обов'язків роботодавців і молодих працівників.

2. Формування програм підтримки для молоді:

– Запровадження програм підтримки молоді при працевлаштуванні, таких як пільги для роботодавців, які надають перевагу молодим працівникам.

– Надання фінансових стимулів для компаній, що забезпечують стажування та навчання молодих працівників.

3. Розвиток системи профорієнтації:

– Впровадження ефективної системи профорієнтації для молоді, яка допомагатиме їм зрозуміти свої інтереси та вибрати відповідну кар'єрну траєкторію.

- Підтримка інформаційних ресурсів та центрів, які надають консультації з питань працевлаштування.

4. Стимулювання роботодавців надавати можливості для розвитку:

- Впровадження ініціатив, що підтримують стажування, підвищення кваліфікації та інші форми навчання для молодих працівників.

- Заохочення роботодавців створювати комфортні умови для розвитку та професійного зростання молодих працівників.

5. Забезпечення недискримінаційного підходу:

- Запобігання дискримінації на робочому місці, зокрема за віком, статтю чи іншими ознаками.

- Зміцнення механізмів виявлення та реагування на порушення принципів рівності у сфері праці.

6. Участь громадськості та молоді в розробці політик:

- Залучення представників молоді та громадських організацій до процесу прийняття рішень щодо нормативно-правового регулювання працевлаштування молоді [4].

Ці шляхи спрямовані на створення більш сприятливого середовища для працевлаштування молоді та сприяння їхньому успішному старту на ринку праці.

Громадянська освіта.

Сьогодні особливого значення набувають демократизація та гуманізація освітнього процесу, створення умов для опанування надбань національної та загальнолюдської культури, виховання високих моральних і громадянських якостей. Сучасний етап розвитку України потребує від закладів освіти здійснення системних заходів, спрямованих на виховання людини-громадянина, різнобічно і гармонійно розвиненої, національно свідомої, високоосвіченої, життєво компетентної, здатної до саморозвитку і самовдосконалення. Нині Україна перебуває на шляху становлення правової держави і громадянського суспільства. Високий рівень громадянської культури в розв'язанні життєво важливих проблем сьогодення може відродити

Україну як правову державу. Тож не дивно, що значною мірою актуалізувалися спроби розробити концепції і програми громадянської освіти. Головним орієнтиром у процесі вироблення концепцій громадянської освіти стали програмні документи і рекомендації різних міжнародних організацій – ООН, ЮНЕСКО, Ради Європи, де наголошується на провідній ролі громадянської освіти як умови дотримання прав людини, розвитку демократії та громадянського суспільства. 1997 року Комітет з освіти Ради Європи заснував проект «Освіта для демократичного громадянства», впровадження якого в практику має на меті забезпечити громадян знаннями, вміннями і навичками, необхідними для активної участі в демократичних процесах суспільства; створити умови для ведення діалогів і розв'язання конфліктів між людьми, досягнення консенсусу, конструктивного спілкування і взаємодії; допомогти усвідомити права й обов'язки людини, норми поведінки, етичні й моральні норми тощо [34].

Незважаючи на значні зусилля світових організацій, багато держав не вдається втілити декларовану готовність створення громадянського суспільства та життя в умовах демократії. Україна, зокрема, є свідком початкового етапу формування системи громадянської освіти, причому концепція цієї освіти ще не остаточно розроблена і не має практичної апробації. Також важливо відзначити відсутність чіткого розуміння громадянського суспільства та громадянської культури.

Проблема полягає в тому, що на сучасному етапі розвитку громадянського суспільства в Україні відсутня виражена концепція громадянської освіти, яка сприяє утвердженню громадянських і гуманітарних цінностей як ключових пріоритетів розвитку особистості фахівця в певній галузі. Це також пов'язано із обмеженням ролі держави у формуванні та втіленні освітньої політики, необхідністю подолання тоталітарного мислення і встановлення ідейного плюралізму в освіті, а також створення нової моделі спеціаліста, яка базується на поєднанні професійних і громадянських якостей.

Для вирішення проблеми нормативно-правового аспекту формування громадянської освіти в Україні та створення громадянського суспільства можна розглянути ряд заходів та рекомендацій.

Для налагодження системи громадянської освіти в Україні необхідно розробити та утвердити концепцію, яка відповідатиме сучасним вимогам та визначить стратегічні напрями впровадження громадянськості у навчальний процес. Перший етап цього процесу – проведення комплексного системного аналізу, що включатиме в себе оцінку потреб різних груп зацікавлених сторін, а також аналіз сучасних тенденцій у громадянській освіті. Особлива увага буде приділена консультаціям із представниками освітньої громадськості, педагогічними експертами, та іншими зацікавленими групами для забезпечення широкої партіципації та узгодженості. Другий етап передбачає впровадження конкретних нормативних актів, які закріплять зобов'язання системи освіти включати громадянську освіту на всіх рівнях навчання. Ці нормативні акти будуть спрямовані на створення чітких стандартів та визначення важливості громадянської освіти для розвитку молоді та суспільства в цілому. Такий комплексний підхід дозволить створити фундаментальні основи для впровадження громадянської освіти в систему навчання та сприятиме формуванню активного та громадянськи відповідального покоління [4].

Створення програм та методичних матеріалів для громадянської освіти є важливим кроком у підтримці вчителів у впровадженні цієї сфери в навчальний процес. Спочатку, цей процес передбачає ретельну розробку програм, які будуть відповідати основним цілям громадянської освіти та враховувати потреби учнів різного віку та рівня навчання. Разом з цим, важливо створити методичні матеріали, які надають вчителям необхідні інструменти та стратегії для ефективного передачі громадянських цінностей учням.

Другий етап цього процесу – забезпечення вчителів доступом до належних навчальних ресурсів. Це включає в себе створення централізованих

онлайн-платформ, де вчителі можуть знаходити актуальні програми та методичні матеріали, а також обмінюватися досвідом та кращими практиками. Для підтримки вчителів у галузі громадянської освіти також необхідно розробити і впровадити систему професійного зростання, яка надає можливості для навчання новим методам та стратегіям, пов'язаним із викладанням громадянських цінностей.

Такий підхід дозволить створити ефективну інфраструктуру для вчителів, спрямовану на забезпечення якісної громадянської освіти в навчальних закладах та забезпечить їхню професійну підтримку у цій важливій сфері. Фінансова підтримка громадянської освіти передбачає виділення додаткових фінансових ресурсів для успішної реалізації відповідних програм. Це включає в себе алокацію коштів на розробку та вдосконалення навчальних матеріалів, організацію навчальних заходів та підтримку ініціатив, спрямованих на розвиток громадянської освіти. Окрім цього, необхідно впровадження фінансових стимулів для закладів освіти, що активно впроваджують громадянську освіту, щоб підвищити їхню мотивацію та стимулювати інновації у цій сфері.

Щоб посилити роль держави в цьому процесі, слід розширити вплив державних органів на формування та втілення освітньої політики, зорієнтованої на розвиток громадянської освіти. Це може включати у себе «збільшення фінансової підтримки держави для програм громадянської освіти та встановлення стандартів, які обов'язково враховуватимуть громадянські аспекти у навчальних програмах» [44].

Створення механізмів контролю та оцінки ефективності впровадження громадянської освіти в закладах освіти є ключовим елементом забезпечення якості цього процесу. Це дозволить відстежувати результати та вчасно вносити корективи для покращення якості громадянської освіти. Щодо стимулювання ідейного плюралізму, важливо сприяти вільному обміну ідеями та думками в освітньому середовищі. Це може включати в себе

сприяння різноманітності поглядів у навчальних програмах та забезпечення доступу до різноманітних ресурсів та джерел інформації.

Для підтримки досліджень та аналізу ефективності громадянської освіти слід запровадити механізми для регулярного проведення досліджень, спрямованих на визначення рівня розуміння громадянського суспільства серед молоді. Це надасть змогу аналізувати та вдосконалювати підходи до громадянської освіти на основі об'єктивних даних та наукових досліджень.

Вдосконалення нормативно-правового регулювання молодіжної політики є важливим завданням для створення сприятливого середовища для розвитку молоді та їхнього активного впливу на суспільство [24].

З метою покращення ефективності та актуальності молодіжної політики, важливим етапом є аналіз та оновлення існуючого законодавства. Комплексний аналіз чинних правових актів, які стосуються сфери молодіжної політики, необхідний для виявлення прогалин, неузгодженостей та визначення потреб у внесенні змін.

У рамках цього процесу проводиться детальний розгляд чинних нормативів з метою ідентифікації можливих недоліків або неспівробітності між різними законами. Особлива увага приділяється прогалинам, які можуть ускладнювати реалізацію молодіжних ініціатив або обмежувати права та можливості молоді.

Після проведення аналізу розробляються рекомендації щодо внесення змін у законодавство. Оновлення законодавчого базису передбачає врахування сучасних викликів та особливостей, що стосуються молоді. Це може включати в себе визначення нових прав та гарантій для молоді, врахування їхніх особливих потреб у сферах освіти, працевлаштування, житла та інших аспектах соціального життя.

Оновлення законодавства є ключовим елементом стратегічного напрямку удосконалення молодіжної політики, оскільки воно сприяє створенню більш прозорого, адаптованого до потреб суспільства та сучасних реалій законодавчого середовища для розвитку молоді [34].

Удосконалення молодіжної політики також передбачає врахування активної участі молоді у процесі розробки та прийняття рішень. Для цього пропонується впровадження механізмів, які сприяють залученню молоді до діалогу та взаємодії з урядовими інстанціями. Один із ключових аспектів цього підходу – створення консультаційних органів та платформ, де представники молоді матимуть можливість висловлювати свої думки, ідеї та рекомендації.

Такі консультаційні органи можуть включати представників різних молодіжних об'єднань, активістів, експертів та інших зацікавлених сторін. Вони стануть платформою для відкритого обговорення проблем та висловлення різноманітних точок зору, що сприятиме формуванню більш розносторонніх та об'єктивних стратегій розвитку молоді.

Запровадження ефективних механізмів залучення молоді в процес розробки політики також включає створення інформаційних кампаній та освітніх програм, що популяризують участь молоді у громадському житті та надають засоби для активної участі в прийнятті рішень на різних рівнях управління. Це сприятиме формуванню відповідального громадянства та позитивно позначиться на розвитку молоді та суспільства в цілому.

Для стимулювання розвитку молоді та сприяння їхньому потенціалу, важливим елементом є активна підтримка програм та проєктів, спрямованих на їхній розвиток. Запровадження стимулів для розробки та впровадження таких ініціатив може включати фінансові заохочення, конкурси, гранти та інші форми підтримки, які створять стимули для організацій та індивідів активно взяти участь у створенні та реалізації проєктів [24].

Зокрема, важливо створити ефективні механізми фінансування та підтримки ініціатив, спрямованих на покращення умов життя молоді. Це може включати створення спеціальних фондів чи програм, які надають фінансову допомогу для реалізації проєктів у сферах освіти, культури, спорту, підприємництва та інших напрямків, які важливі для молоді.

Крім того, важливо стимулювати та підтримувати інноваційні підходи та ідеї молоді, які спрямовані на розвиток суспільства. Це може включати організацію конференцій, форумів та інших платформ для обміну досвідом та співпраці, а також створення інкубаторів для розвитку стартапів та інноваційних проектів молоді. Такий підхід дозволить активно використовувати потенціал молоді, сприяти їхньому творчому розвитку та внести суттєвий внесок у загальний прогрес суспільства.

Таким чином, зміцнення прав та гарантій молоді передбачає комплексний підхід до захисту їхніх інтересів у різних сферах життя. Це може бути досягнуто шляхом впровадження законодавчих інструментів та системи гарантій, спрямованих на забезпечення повноцінного розвитку та підтримки молоді в сучасному суспільстві: Захист соціальних та економічних інтересів молоді: соціальні гарантії: Визначення соціальних прав молоді, таких як доступ до медичної допомоги, соціального забезпечення та інших соціальних послуг. Розробка законодавчих актів, які забезпечують соціальний захист молоді у випадках безробіття, інвалідності чи інших складних життєвих ситуацій; економічні гарантії: Встановлення механізмів захисту економічних інтересів молоді, включаючи права на адекватну оплату праці, захист від економічної дискримінації та створення сприятливого економічного середовища для підприємництва молоді; розвиток кар'єри: Забезпечення рівних можливостей для розвитку кар'єри, включаючи доступ до професійної підготовки, підтримки для самозайнятих осіб та підприємництва.

2. Сприяння рівності та інклюзії: рівноправ'я: Запровадження нормативів, які гарантують рівні права та можливості для всіх представників молоді, незалежно від їхньої расової, етнічної, гендерної та інших характеристик; інклюзія: Розробка та впровадження заходів, спрямованих на забезпечення інклюзивного оточення, особливо для молоді з обмеженими можливостями, і забезпечення їхньої повноцінної участі у всіх аспектах суспільства; загальний підхід до зміцнення прав та гарантій молоді

передбачає не лише визначення цих прав, але й створення системи механізмів, яка ефективно впроваджує та захищає їх на практиці, сприяючи таким чином сталому соціальному та економічному розвитку молоді.

ВИСНОВКИ

За умов модернізації суспільства та зростаючих вимог до людського капіталу державна молодіжна політика має стати відповідним інструментом розвитку та перетворення країни. Першочерговими завданнями держави у сфері підтримки підприємницьких ініціатив молоді мають стати створення сприятливого бізнес клімату, сприяння започаткуванню власної справи. Також для розвитку молодіжної політики необхідним є відхід від патерналістської моделі державної політики щодо молоді та розширення співпраці з громадськими і благодійними організаціями, запровадження ефективних механізмів партнерства та взаємодії. Такий підхід цілком виправдав себе в країнах ЄС. Методичне сприяння з боку держави молодіжним організаціям, залучення коштів місцевих бюджетів для фінансування молодіжних програм, створення нових механізмів стимулювання будівництва доступного житла для молоді, впровадження дієвої системи гарантування першого робочого місця та підтримка підприємницьких ініціатив молоді здатні не тільки зняти соціальну напругу в молодіжному середовищі, а й надати нову енергію розвитку суспільства.

Під час виконання завдань можна зробити наступні висновки:

1. Поняття молодіжної політики є складним та має різноманітні теоретичні підходи. Однак, на загальний погляд, молодіжна політика повинна сприяти розвитку молодіжного потенціалу, захисту її прав та інтересів, забезпеченню соціальної інтеграції та активної участі молоді в житті суспільства. Молодіжна політика визначається як комплекс заходів, спрямованих на розвиток, захист та інтеграцію молоді у суспільство. Це широкий термін, що охоплює різні аспекти життя молоді, від освіти та зайнятості до здоров'я, культури та участі в прийнятті рішень. За загальноприйнятими уявленнями, молодіжна політика має на меті стимулювати розвиток потенціалу молоді, надавати їм можливості для

самореалізації та творчого розвитку. Ця політика спрямована на захист прав та інтересів молоді, забезпечення їх соціальної інтеграції та активної участі у суспільному житті. Вона включає в себе створення сприятливого середовища для освіти та розвитку, забезпечення доступу до робочих місць, розвиток молодіжної культури та спорту, а також формування можливостей для участі у прийнятті рішень на всіх рівнях суспільства.

2. Молодіжна політика є ключовим інструментом у створенні стабільного та розвинутого суспільства, оскільки активна та задіяна молодь є основою майбутнього. Її успіх полягає у комплексному підході до потреб та можливостей молоді, спрямованому на забезпечення їхнього повноцінного розвитку та інтеграції у життя суспільства. Актуальні проблеми молодіжної політики на сучасному етапі включають в себе недостатню увагу до потреб та інтересів молоді, недостатній доступ до якісної освіти та робочих місць, економічну та соціальну нерівність, злочинність та насильство, відсутність можливості для культурного та духовного розвитку. Актуальні проблеми сучасної молодіжної політики включають недостатню увагу до потреб молоді, обмежений доступ до якісної освіти та привабливих робочих місць, економічну та соціальну нерівність, зростаючу злочинність та насильство, а також відсутність можливостей для культурного та духовного розвитку. Як вирішення цих викликів, необхідно розглядати політичні та соціальні ініціативи, спрямовані на створення сприятливого середовища для молоді, що підтримує їхній розвиток, забезпечує рівні можливості та стимулює активну участь у суспільстві.

3. Світовий досвід підтримки на законодавчому рівні молодіжної політики свідчить про те, що багато країн мають законодавче регулювання в цій сфері. Однак, ефективність та рівень розвитку такого законодавства можуть відрізнятися. Світовий досвід у сфері законодавчої підтримки молодіжної політики свідчить про те, що багато країн визнають важливість створення спеціальних правових рамок для регулювання питань, пов'язаних з молоддю. Законодавство цього роду має на меті не лише визначення прав та

обов'язків молоді, але й створення умов для їхнього повноцінного розвитку та участі в суспільстві. Проте, ефективність та рівень розвитку такого законодавства можуть значно варіюватися. Деякі країни вже впровадили комплексні норми, спрямовані на захист прав молоді та створення умов для їхнього активного включення, тоді як інші можуть зазнавати викликів у реалізації подібних політик. Здобутки та недоліки в цій сфері визначають напрями подальших реформ та вдосконалення законодавчої бази для підтримки молоді у різних аспектах їхнього життя.

4. Україна має відповідне законодавство в сфері молодіжної політики, але деякі закони та програми мають недоліки та необхідні доробки. Наприклад, національна програма «Молодіжна політика в Україні на 2016-2020 роки», яка повинна була забезпечити розвиток молодіжної політики в країні, не була повністю реалізована через недостатній фінансовий забезпечення та недостатню увагу до виконання її завдань. Ця програма мала визначити та спрямувати розвиток молодіжної політики в країні, але на практиці зазнавала обмежень через фінансові труднощі та відсутність системного підходу до виконання її завдань. Недостатнє фінансування уповільнило реалізацію ключових ініціатив, що призвело до неспроможності досягти повного потенціалу програми. У подальших програмах та законодавчих ініціативах необхідно враховувати недоліки попередніх документів, забезпечуючи не лише належне фінансування, але й системність, яка забезпечить реальну реалізацію поставлених завдань та досягнення цілей молодіжної політики в Україні.

Уряд України продовжує працювати над покращенням молодіжної політики в країні, зокрема, шляхом удосконалення законодавства, розробки нових програм та проєктів, врахування потреб та інтересів молоді. Однак, для досягнення більш ефективних результатів, необхідно більше уваги та фінансових ресурсів вкладати у розвиток молодіжної політики, а також забезпечити її реалізацію на місцевому рівні. Крім того, важливо враховувати світовий досвід та успішні практики інших країн у цій сфері.

Таким чином, пропонована система пріоритетних шляхів розвитку державної молодіжної політики повинна забезпечити покращення становища молоді, збільшення її внеску в конкурентоспроможність держави й водночас компенсує й мінімізує наслідки помилок, властивих молоді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Активізація молоді та залучення до діяльності з розвитку громад (Практичний посібник). // Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE). – 2019. – 52 с.
2. Активізація молоді та залучення до діяльності з розвитку громад. Практичний посібник для місцевої влади. // Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE). – 2023. – 27 с.
3. Аналітичний огляд «Можливості для реалізації соціально-емоційного навчання в рамках реформи «Нова українська школа» / [Л. Гриневич, Т. Дрожжина, О. Глоба та ін.]. – Київ: «Видавнича група «Шкільний світ», 2021. – 312 с.
4. Балакера О. М. Довідкові матеріали про становище молоді та хід реалізації державної молодіжної політики в Україні / О. Балакера. – К. : Весь світ, 1997. – 98 с.
5. Безпалько О.В. Соціально-педагогічна діяльність молодіжних служб у громадах Великої Британії [Електронний ресурс] / О. Безпалько. – Режим доступу: <http://ccf.kiev.ua>.
6. Бондаренко О. В. Світ філософії у запитаннях та завданнях / О. В. Бондаренко. – Запоріжжя, 2021. – 292 с.
7. Бородін Є. Інструменти публічного управління у сфері молодіжної політики / Є. Бородін, О. Резніченко, В. Яцук. – Київ, 2021. – 292 с.
8. Бородін Є. Сучасний європейський досвід формування та реалізації молодіжної політики. Навчальний посібник / Є. Бородін. // Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – 2008. – 115 с.

9. Галузевий бриф «Молодіжна політика» [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу: <https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/MP-1.pdf>.

10. Головатий М. Державна молодіжна політика як феномен суспільного розвитку і нова парадигма державотворення у країнах перехідного періоду / М. Головатий // Актуальні проблеми державного управління : збірник наукових праць. – Вип. 10. Одеса : ОРІДУ УАДУ, 2002. – 291-304 с.

11. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення / М. Головатий // Укр. наук. дослід. ін-т проблем молоді. – К.: Наукова думка. – 1993. – С. 6-10.

12. Головенько В.А. Молоде покоління України в алгоритмі суспільних процесів / Головенько В.А. // Український соціум. – 2006. – №2. – С. 20-34.

13. Горохолінська І. Постсексуальність: філософськф та богословські інтенції сучасної релігійності / І. Горохолінська. – Чернівці: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2019. – 424 с.

14. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн та римське право: навчальний посібник. / Грубінко А.В. – Тернопіль: Тернопільський національний економічний університет, 2019. – 384 с.

15. Декларація про загальні засади державної молодіжної політики в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2859-12#Text>.

16. Державна молодіжна політика в Україні: світовий і національний досвід формування та реалізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/1740/>.

17. Державна молодіжна політика України в умовах європейської інтеграції: виклики та можливості [Електронний ресурс] // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. – 2022. – Режим доступу : https://pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/4_2022/2.pdf.

18. Довідка про модель реалізації молодіжної політики на рівні міських/селищних/сільської ОТГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://old.decentralization.gov.ua/pics/attachments/Rekomendaciyi_schodo_realizaciyi_molodizhnoyi_politiikii_v_umovah_decentralizaciyi.doc.

19. Довідник для роботи з молоддю в громадах // Міністерство молоді та спорту України. – 2019. – №2. – 122 с.

20. Доктрина молодіжної політики України як основа формування, розвитку й ефективної реалізації сучасної конкурентоспроможної особистості [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=35666&print=Y

21. Дорожня карта реформування молодіжної сфери [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/ManualYW-1.pdf>.

22. Економіка та управління підприємствами [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу: <https://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/download/114/112>.

23. Ефективність законодавчого та нормативно-правового забезпечення державної молодіжної політики щодо можливостей самореалізації у молоді в Україні [Електронний ресурс] // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. – 2018. – Режим доступу: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/5_2018/37.pdf.

24. Запровадження системи підготовки фахівців з молодіжної роботи в Україні. Документ з пропозиціями та рекомендаціями. // Програма USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE). – 2023. – 35с.

25. Каретна О. Механізми сучасної державної молодіжної політики України: еволюція та тенденції / О. Каретна. // Національний університет «Одеська юридична академія». – 2012. – 19 с.

26. Карнаух А. Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні / А. Карнаух // Політичний менеджмент. – 2005. – № 4 (13). – 69 с.

27. Колесніченко Н. М. Становище молоді як одна з гуманітарних проблем нашого часу / Н. Колесніченко // Наукові праці: Науково-методичний журнал. Т. 23. Вип.10. Політичні науки. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2002. –С. 88-90.

28. Корпач Н. Основні напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні: соціально-педагогічний аспект / Корпач Н., Сидорук І. // Педагогічний часопис Волині. – 2016. – № 2. – 34 с.

29. Корпач Н. Основні напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні: соціальнопедагогічний аспект / Н. Корпач, І. Сидорук. // Педагогічний часопис Волині №2(3). – 2016. – 5 с.

30. Криворученко В. До питання про законодавство суб'єктів в сфері молодіжної політики / В. Криворученко. – Киев : НИЦ ПМ, 1990. – 125 с.

31. Криворучко Ю. Молодь як суспільний чинник формування громадянського суспільства України // Громадянське суспільство як здійснення свободи: центрально-східноєвропейський досвід / За ред. А. Карася. – Л., 1999. – 316 с.

32. Левченко Н. «Молодь» та «Молодіжна робота»: смислове наповнення понять [Електронний ресурс] / Н. Левченко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». – 2021. – Режим доступу: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.49.85-91>.

33. Левченко Н. Аналіз нормативних документів у сфері молодіжної роботи: міжнародний аспект [Електронний ресурс] / Н. Левченко // Цифровий репозитарій Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. – 2021. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/36530>.

34. Левченко Н. Соціальні аспекти молодіжної політики в Україні [Електронний ресурс] / Н. Левченко. – 2020. – Режим доступу: <https://doi.org/10.31499/2618-0715.5.2020.220766>.

35. Модель реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації / Веб-сайт Ініціативи «Децентралізація». – Режим доступу : <https://decentralization.gov.ua/youth/molod-v-oth>.

36. Молодіжна політика в сучасних умовах [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу: https://www.zhitomir.info/post_1766.html.

37. Молодіжна політика в Україні: навчальний посібник / П. В. Горінов, Р. Г. Драпушко, Н. А. Драпушко, О. Є. Ільюк / за заг. ред. акад., проф. В. П. Андрущенко. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2023. – 304 с.

38. Молодіжна політика в Україні: сучасний стан та шляхи розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2392>.

39. Молодіжна політика в умовах децентралізації. Методичні рекомендації для спеціалістів, які реалізують державну політику в молодіжній сфері. // Державний інститут сімейної та молодіжної політики. – 2019. – №1. – С. 40.

40. Молодь в Україні. Дослідження молодіжного сектора: проблеми та перспективи. – К. : Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні, 2006. – 169 с.

41. Молодь і громада: зміни заради майбутнього – збірка історій, як децентралізація впливає на життя молоді у громадах. // Асоціація міст України. – 2019. – С. 37.

42. Національна молодіжна стратегія до 2030 року: Указ Президента України № 94/2021 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.president.gov.ua/documents/942021-37337>.

43. Основні напрями реалізації державної молодіжної політики в Україні: соціальнопедагогічний аспект [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/12104/1/%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%BF%D0%B0%D1%87.pdf>.

44. Особливості й основні функції державної молодіжної політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lektsii.net/3-52143.html>.
45. Остапюк О. Законодавство України та основні напрями молодіжної політики (на прикладі Миколаївщини) [Електронний ресурс] / О. Остапюк – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/12345678>.
46. Панасюк В. Конституційно-правові засади реалізації державної молодіжної політики в Україні [Електронний ресурс] / В. Панасюк // Національний університет «Одеська юридична академія». – 2017. – Режим доступу: <http://hdl.handle.net/11300/8024>.
47. Політичне життя [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://jpl.donnu.edu.ua/article/download/7357/7381>.
48. Полякова О. Актуальні аспекти соціально-правового захисту молоді в сучасній Україні / О. Полякова, Г. Приходько, Ю. Сапарай. – 2009. – 309 с.
49. Постанова КМУ. Державнацільова соціальнопрограма«Молодь України» на 2021-2025 роки [Електронний ресурс] / Постанова КМУ – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/60b/8f4/08c/60b8f408c37a4796452264.doc>.
50. Правові засади реалізації молодіжної політики в Україні з урахуванням викликів сучасного світу [Електронний ресурс] // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2021. – Режим доступу: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc49/26.pdf>.
51. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні : Декларація. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859#Text>
52. Про основні засади молодіжної політики : Закон України від 27 квітня 2021 року №1414-IX. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#n356>.
53. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон України від 23 березня 2000 року № 1613-III (1613-14).

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>.

54. Реалізація молодіжної політики на рівні міста в умовах децентралізації: механізми та їх особливості [Електронний ресурс] // Дніпровський державний аграрно-економічний університет. – 2021. – Режим доступу: <https://dspace.dsau.dp.ua/bitstream/123456789/5641/11..pdf>.

55. Резолюція CM/Res(2020)2 «Про стратегію молодіжного департаменту Ради Європи до 2030 р.» [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу : <https://rm.coe.int/native/0900001680a33177>.

56. Словник термінів, які використовує Рада Європи у сферах молодіжної політики, прав людини та неформальної освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://rm.coe.int/dictionary-eng-ukr/1680a47e3f>.

57. Софій О. Роль молоді в молодіжній політиці України / Олександр Софій. – 2021. – 36 с.

58. Становище молоді в Україні : аналітичний звіт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/images/documents.pdf>

59. Сторожук Р.П. Зарубіжний досвід реалізації молодіжної політики / Р. Сторожук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: nbuv.gov.ua.

60. Типове положення про молодіжний консультативно-дорадчий орган регіонального рівня : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 18 груд. 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/1198-2018-п>.

61. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами від 27.06.2014 р. № 984_011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.

62. Указ Президента України від 27.09.2013 р. № 532/2013 «Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/s#Text>.

63. Формування державної молодіжної політики в країнах СНД [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ukr-socium.org.ua/wp-content/uploads/2009/01/119-134_no-1_vol-28_2009_UKR.pdf.

64. Юзич Ю. Молодіжна політика [Електронний ресурс] / Юрій Юзич. – 2020. – Режим доступу: <https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/MOLODIZHNA-POLITYKA.pdf>.

65. Hart R. Children's participation from tokenism to citizenship. UNICEF Innocenti Research Centre, Florence, 1992. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/childrens_participation.pdf

66. The role of youth in youth policy and realization of youth work in Ukraine [Електронний ресурс] // Scientific Journal of Polonia University. – 2022. – Режим доступу: <http://pnap.ap.edu.pl/index.php/pnap/article/view/960/914>.

ДОДАТОК

Додаток А

**Концепція комунікації регіональних координаторів ГО
«Українська асоціація молодіжних рад» з молодіжними консультативно-
дорадчими органами (МКДО).**

- ▶ Регіональні координатори - це особи, які відповідають за координацію та сприяння взаємодії між різними Молодіжними консультативно-дорадчими органами (МКДО) на регіональному рівні. Вони є посередниками між МКДО та іншими зацікавленими сторонами, такими як урядові органи, громадські організації та інші молодіжні структури.

УКРАЇНЬКА АСОЦІАЦІЯ
МОЛОДІЖНИХ РАД

РЕГІОНАЛЬНІ КООРДИНАТОРИ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЗВ'ЯЗОК, ОБМІН ІНФОРМАЦІЄЮ ТА СПІЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖ РІЗНИМИ МКДО, ЩОБ СПРИЯТИ ВИРІШЕННЮ ПИТАНЬ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ МОЛОДІ ТА МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ. ВОНИ ДОПОМАГАЮТЬ У ФОРМУВАННІ СПІЛЬНИХ ПОЗИЦІЙ, РОЗРОБЦІ СТРАТЕГІЙ ТА СПРИЯЮТЬ ОБМІНУ НАЙКРАЩИМИ ПРАКТИКАМИ.

Регіональні координатори також можуть брати участь у плануванні та організації заходів, тренінгів, семінарів та конференцій для МКДО, а також сприяти підвищенню обізнаності та активності молоді в регіоні.

Комунікація між координаторами та Молодіжними консультативно-дорадчими органами (МКДО) є ключовим елементом для успішної співпраці та вирішення питань, пов'язаних з молодіжною політикою та ініціативами.

▶ **ВОНА ҐРУНТУЄТЬСЯ НА ТАКИХ ПРИНЦИПАХ**

- Відкритості та доступності
- Двосторонній комунікації
- Регулярності звітів та оновленні
- Забезпеченні підтримки та ресурсів

04

ВІДКРИТІСТЬ ТА ДОСТУПНІСТЬ

Координатори повинні створити відкриту та доступну комунікаційну систему для МКДО. Це може означати регулярні зустрічі, консультації або форуми, де молодіжні представники можуть висловлювати свої думки, ідеї та питання. Також важливо забезпечити доступ до інформації, документів та ресурсів, які стосуються молодіжних питань.

ЗАХОДИ:

1. Перша зустріч-знайомство, надалі 1 раз на місяць проводити зустріч щодо обговорення задач на місяць або квартал.
2. Раз у квартал проводити форум (щодо звітності та кращих практик).
3. Створити сайт, де буде розміщено всі нормативно-правові документи для реалізації молодіжної політики на місцях.

05

КОМУНІКАЦІЯ ПОВИННА БУТИ ДВОСТОРОННЬОЮ, ЩО ОЗНАЧАЄ, ЩО ЯК КООРДИНАТОРИ, ТАК І МКДО ПОВИННІ МАТИ МОЖЛИВІСТЬ ВИСЛОВЛЮВАТИ СВОЇ ПОГЛЯДИ ТА ДУМКИ. КООРДИНАТОРИ ПОВИННІ СЛУХАТИ І РОЗУМІТИ ПОЗИЦІЮ ТА ПОТРЕБИ МКДО, А ТАКОЖ АКТИВНО СПІВПРАЦЮВАТИ З НИМИ ДЛЯ ЗНАХОДЖЕННЯ РІШЕНЬ ТА РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНИХ ІНІЦІАТИВ.

- ▶ СТВОРИТИ ГУГЛ-ФОРМУ ЩОДО ПРИЙНЯТТЯ ЗАПИТІВ ВІД МКДО.
- ▶ ОБОВ'ЯЗКОВО СТВОРИТИ РОБОЧИЙ ЧАТ ЩОДО КОМУНІКАЦІЇ ТА ОБМІНОМ ДОСВІДУ(ОБЛАСНИЙ).
- ▶ СТВОРИТИ БАНК КОРИСНИХ КОНТАКТІВ

ДВОСТОРОННЯ КОМУНІКАЦІЯ

РЕГУЛЯРНІ ЗВІТИ ТА ОНОВЛЕННЯ

- ▶ КООРДИНАТОРИ ПОВИННІ ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ РЕГУЛЯРНІ ЗВІТИ ТА ОНОВЛЕННЯ ДЛЯ МКДО. ЦЕ МОЖЕ ВКЛЮЧАТИ ІНФОРМАЦІЮ ПРО РІШЕННЯ, ПРИЙНЯТІ НА ЗАСІДАННЯХ, РЕЗУЛЬТАТИ ПРОЄКТІВ АБО ПРОГРАМ, А ТАКОЖ ІНШІ ВАЖЛИВІ ВІДОМОСТІ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ. РЕГУЛЯРНІ ЗВІТИ ДОПОМАГАЮТЬ УТРИМУВАТИ МКДО В КУРСІ ПОДІЙ ТА ЗАЦІКАВЛЕНИМИ В ДІЯЛЬНОСТІ.

07 ЗАВДАННЯ:
СТВОРИТИ ІНФОРМАЦІЙНУ СТОРІНКУ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ЩОДО ЗВІТНОСТІ РОБОТИ МКДО ТА КООРДИНАТОРІВ МІЖ НИМИ(НАДАВАТИ ІНФОРМАЦІЮ НА УАМР).

ПРОВОДИТИ ОПИТУВАННЯ В МКДО(САМИМИ МКДО) ТА ГОТУВАТИ SWOD-АНАЛІЗИ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ СТАНОВИЩА МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЯХ.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДТРИМКИ ТА РЕСУРСІВ

КООРДИНАТОРИ ПОВИННІ ПІДТРИМУВАТИ МКДО, НАДАЮЧИ ЇМ НЕОБХІДНІ РЕСУРСИ ТА ДОПОМОГУ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ЇХНІХ ЗАВДАНЬ ТА ПРОЕКТІВ. ЦЕ МОЖЕ ВКЛЮЧАТИ НАВЧАННЯ, НАСТАВНИЦТВО АБО ЗВ'ЯЗКИ З ІНШИМИ СТРУКТУРАМИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМИ. ПІДТРИМКА МКДО СПРИЯЄ ЇХНЬОМУ УСПІХУ ТА ВПЛИВУ НА МОЛОДІЖНУ ПОЛІТИКУ.

▶ ПОСТІЙНО ОНОВЛЮВАТИ НА ІНФОРМАЦІЙНИХ САЙТАХ "ГАРЯЧІ" ПРОПОЗИЦІЇ ВІД МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВІТЧИЗНЯНИХ ГО (НАДАВАТИ ІНФОРМАЦІЮ ДЛЯ УАМР)

▶ ВЗАЄМОДІЯТИ ІЗ ГРАНТОВИМ ОФІСОМ УАМР У ВЕКТОРІ НАПИСАННЯ ПРОЄКТІВ

▶ ПРОВОДИТИ 1 РАЗ НА ДВА МІСЯЦІ ОФЛАЙН (ОНЛАЙН) НАВЧАННЯ З ПЕВНИХ ТЕМ.

